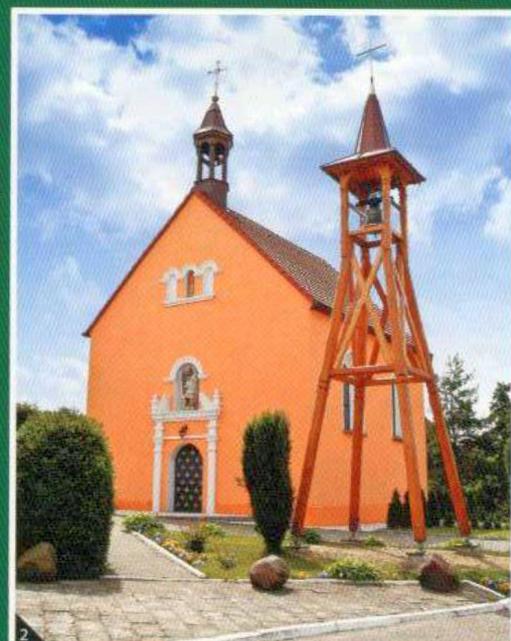
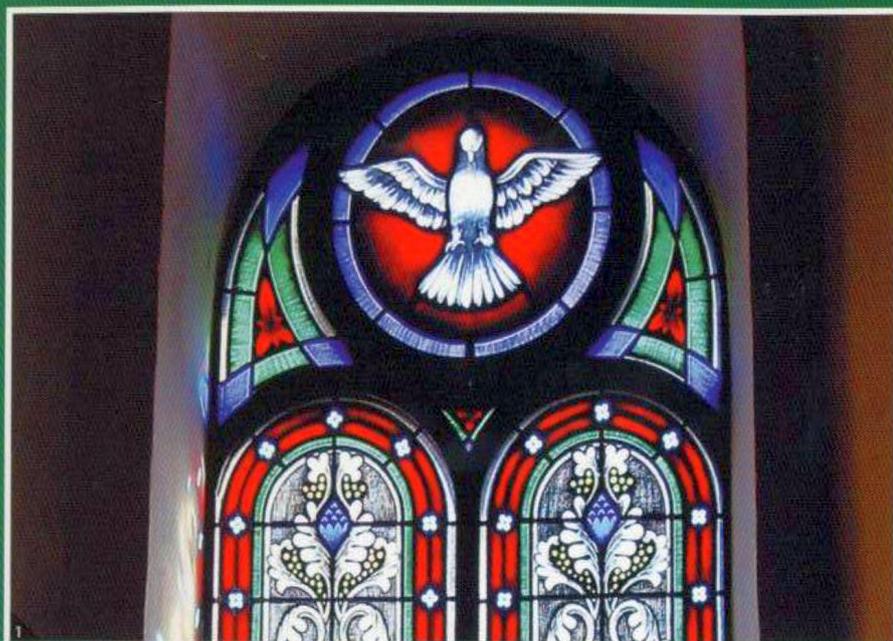

Wielowieś Langendorf Magna Villa

Z szumem wiatru, śladami historii...
Mit dem Rauschen des Windes und den Spuren der Geschichte...

Kaplica św. Benigny w Świbiu

Podobnie jak pałac w Świbiu i kaplica św. Benigny związana jest z rodem Collonów. Sama kaplica jest jednak blisko 150 lat starsza od pałacu (pochodzi z połowy XVII w.). Dzisiaj mało wiadomo na temat żywota świętej. Żyła w XIII wieku i zginęła śmiercią męczeńską podczas najazdu Tatarów. Kiedyś była uznawana za patronkę Polski. Dziś jej kult żywy jest tylko na Śląsku i Kujawach. Murowana kaplica jest największą na terenie gminy. Prezbiterium oddzielone od reszty kaplicy łukiem, zwanym „tęczą”, zwrócone jest na wschód – w stronę grobu Chrystusa w Jerozolimie.

Dwór w Wiśniczu

Wiśnicze to ciekawa miejscowość, w której początki powstania kościoła owiewa legenda, jakoby jego założycielami byli sami Templariusze. Jednak i inne miejsca we wsi przyciągają uwagę, jak choćby okazały dwór, który pochwalić się może stuletnią już historią.

St. Benigna Kirche in Świbie

Ähnlich wie der Palast in Świbie ist auch die St. Benigna Kapelle mit der Familie Collony verbunden. Die Kapelle selbst ist jedoch 150 Jahre älter als der Palast (sie kommt aus der Mitte des XVII Jh.). Heute weiß man wenig über das Leben der Heiligen. Sie lebte im XIII Jh. und starb den Märtyrertod während des Überfalls der Tataren. Früher war sie als die Patronin von Polen anerkannt. Heutzutage wird ihr Kult nur in Śląsk und Kujawy gegenwärtig. Die gemauerte Kapelle ist die größte im Gebiet der Gemeinde. Das Presbyterium ist vom Rest der Kapelle mit einem Bogen, der „Regenbogen“ genannt wird, abgetrennt, und ist nach Osten gerichtet – in die Richtung des Grabes von Christus in Jerusalem.

Gutshof in Wiśnicze

Wiśnicze ist eine interessante Ortschaft, in der der Beginn der Errichtung der Kirche mit einer Legende umhüllt wird, als ob ihre Gründer die Templer selbst gewesen wären. Jedoch ziehen auch andere Plätze im Dorf die Aufmerksamkeit an, wie z.B. der Vorzeigegutshof, der auf eine hundert Jahre alte Tradition stolz sein kann.

1, 2. Kaplica św. Benigny w Świbiu
St. Benigna Kirche in Świbie

3. Dwór w Wiśniczu
Gutshof in Wiśnicze

er Familie
der Palast
das Leben
Überfalls
utzutage
e Kapelle
vom Rest
getrennt,
erusalem.

ntung der
er selbst
amkeit an,
sein kann.

*Wielowieś
Langendorf
Magna Villa.*

3

Z szumem wiatru, śladami historii...
Mit dem Rauschen des Windes und den Spuren der Geschichte...

2924

913

62/D/2012

Wydano ze środków budżetu Gminy Wielowieś.

Wydawca:

VEGA Studio Adv., Tomasz Müller
82-500 Kwidzyn, ul. Grudziądzka 22/3A
www.grupavega.pl, e-mail: biuro@grupavega.pl

Wydano na zlecenie Urzędu Gminy Wielowieś
ul. Główna 1, 44-187 Wielowieś
tel. (032) 237 85 00, www.wielowies.pl, e-mail: info@wielowies.pl

Zespół redakcyjny:

Gabriela Mucha
Bożena Surpeta
Tomasz Pietrek

Zespół redakcyjny składa podziękowania Pani Monice Michnik z Muzeum w Gliwicach za opracowanie merytoryczne opisu zdjęć wykopalisk archeologicznych w Świbiu.

Tłumaczenie:

Jacek Stopikowski
Korekta merytoryczna do wydania drugiego - Karina Stróżyk

Zdjęcia:

Bożena Surpeta
Grażyna Zarzycka
Renata Zielonka
Janusz Skibiński
Mateusz Pyda
Weronika Migura
oraz archiwum Urzędu Gminy w Wielowsi
archiwum Muzeum w Gliwicach

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku:

Remigiusz Dalecki – Vega Studio Adv. Kwidzyn

VEGA Studio Adv.

Wszelkie prawa zastrzeżone / All rights reserved
Printed in Poland – Kwidzyn 2011

Przedruk i powielanie w jakiegokolwiek formie jest zabronione.

Wydanie II poprawione

ISBN 978-83-89855-53-4

Staw Poręba - las Świbie
Der Poręba Teich - Der Świbie Wald

Wielowieś pojawia się oficjalnie na kartach historii ponad 700 lat temu jako Magna Villa. Choć niektóre miejscowości w gminie lokowane były na prawie niemieckim wcześniej.

Oko uważnego widza dotrze jednak jeszcze głębiej. Archeolodzy znaleźli na terenie gminy ślady osadnictwa pradziejowego z ponad pięciu tysięcy lat wstecz! Są także znaleziska z okresu kultury łużyckiej. Jej ślady w powiecie gliwickim nigdzie indziej jak właśnie tutaj ukazują się odkrywcom historii. Tędy też przechodził prawdopodobnie słynny bursztynowy szlak lub jego odnoga. Wydobyto tu bowiem liczne przedmioty z czasów Imperium Rzymskiego.

Bogato malują się dzieje gminy, choć zawierucha historii jakby zawsze omijała te tereny, czyniąc okolicę spokojnym miejscem. Co ciekawe przez długie wieki pokojowo współistniały w Wielowsi różne religie: katolicyzm, judaizm, protestantyzm. Raz tylko historia odcisnęła brutalny ślad na dziejach mieszkańców. Nazywane Śląskim Katyńiem miejsce dzisiaj upamiętnia Krzyż Pamięci i Pojednania.

Ziemia w okolicy Wielowsi to skarb. Ukrywa bogate świadectwo historii, jednocześnie będąc podstawą bytu tutejszej społeczności. Mieszkańcy służą jej, a ona służy mieszkańcom, wydając co roku plony. Wszystko toczy się naturalnym rytmem. Sekunda tu odpoczywa.

Okoliczne pola i łąki, rozlane na pofałdowanym terenie, najlepiej podziwiać ze szczytów pagórków. Przy odrobinie szczęścia można dojrzeć wychodzącą akurat z lasu sarnę lub jelenia. Wiosną wrazenie robi kwitnąca aleja kasztanów z Dąbrówki w kierunku Sarnowa. Miłośnicy przyrody będą zachwyceni rezerwatem Hubert.

Najpiękniejsze miejsca gminy prezentujemy w niniejszym albumie. Niech służy Państwu jako przewodnik po tym, co dla nas – mieszkańców gminy Wielowieś, najcenniejsze. Co pragniemy ocalić w pamięci i przekazać w dobrym stanie potomnym.

Zapraszamy na wędrowkę z szumem wiatru i śladami historii...

Wielowieś erscheint offiziell in den Geschichtsbüchern vor über 700 Jahren als Magna Villa, obwohl die Lokation mancher Ortschaften in der Gemeinde auf dem deutschen Recht durchgeführt wurde.

Das Auge eines aufmerksamen Beobachters sieht jedoch viel gründlicher. Die Archäologen fanden im Gebiet der Gemeinde die Spuren der uralten Ansiedlung, die über 5 Tausend Jahre zurückdatiert werden! Es gibt auch Funde aus der Zeit der Lausitzer Kultur. Ihre Spuren in dem Gliwicki Kreis zeigen sich den Entdeckern der Geschichte nirgendwo anders als leben hier. Hier auch verlief wahrscheinlich die berühmte Bernsteinroute oder ihre Abzweigung. Man hat hier eben zahlreiche Gegenstände aus der Zeit des Römischen Reiches ausgegraben.

Sehr reichvoll zeichnen sich die Erlebnisse der Gemeinde ab, obwohl die Wirren der Geschichte diese Terrains verschont haben und es entstand aus dieser Gegend ein ruhiger Platz. Was eben interessant ist, über die Jahrhunderte existierten in Wielowieś verschiedene Religionen nebeneinander: Katholizismus, Judaismus, Protestantismus. Nur einmal hat die Geschichte eine brutale Spur im Leben der Einwohner hinterlassen. An den Ort der Massenhinrichtungen, der „Katyń von Śląsk“ genannt wird, erinnert heute das Kreuz des Andenkens und der Versöhnung.

Das Land in der Umgebung von Wielowieś ist ein wahrer Schatz. Es verbirgt das reichvolle Zeugnis der Geschichte und ist gleichzeitig eine Grundlage der Lebensweise des hier ansässigen Volkes. Die Einwohner dienen dem Land, und dieses dient den Einwohnern, in dem die Erde sie jedes Jahr mit der Ernte beschenkt. Alles verläuft hier auf natürliche Weise. Die Zeit ruht hier.

Die nah gelegenen Wiesen, die im gewölbten Gebiet verbreitet sind, kann man am besten aus den Gipfeln der Hügel bewundern. Mit ein bisschen Glück kann man die gerade aus dem Wald hervorgehenden Rehe oder Hirsche sehen. Im Frühling ist die Kastanienallee beeindruckend, die aus Dąbrówka in Richtung Sarnowo führt. Die Naturliebhaber werden von dem Reservat Hubert entzückt.

Die schönsten Orte der Gemeinde präsentieren wir in dem vorliegenden Album. Es soll Ihnen als ein Reiseführer über die Plätze dienen, die für die Einwohner von Wielowieś am wertvollsten sind, was wir in Erinnerungen behalten möchten und den Nachkommen in gutem Zustand übergeben wollen.

Wir laden zur Wanderung mit dem Rauschen des Windes und den Spuren der Geschichte ein...

Z szumem wiatru...

Mit dem Rauschen des Windes...

Gmina Wielowieś może poszczycić się bogatym środowiskiem przyrodniczym, ciekawą florą i fauną. Teren położony jest zaledwie 30 km od centrum Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Jest nieoceniony jako miejsce wypoczynku, rekreacji, oaza zieleni i spokoju, w bliskim sąsiedztwie najbardziej uprzemysłowionego regionu Polski. Wystarczy zaledwie pół godziny, aby znaleźć się z dala od hałasu i zgiełku miasta, na łonie kojącej nasze zmysły przyrody. Dodatkowym urozmaiceniem krajobrazu są faliste płaskowzgorza i pagórki, poprzedzielane rozległymi obszarami leśnymi i polnymi oraz miejscami stawy i małe ciekie wodne. Najwyższe wzniesienia znajdują się w okolicy Gajowic i osiągają do 309 m wysokości. Rolniczo – leśny charakter gminy, niewątpliwie jest jej atutem. Nieliczne ślady eksploatacji wapienia są wpisane neutralnie w krajobraz. Uroki gminy podkreślają fragmenty zieleni urządzonej. Są to trzy parki uwzględnione w ewidencji zabytkowych założeń pałacowo - ogrodowych w Polsce (Michałowski, 1992): w Świbiu, Wielowisi i Wiśniczu.

Zbiorowiska roślinne gminy Wielowieś

Cienisty i wilgotny grąd subkontynentalny na żyznych, glebach brunatnych, z dużym udziałem dębów, lip, jaworów i jesionów. Podszyt budują trzmielina, leszczyna, bez czarny i jarzębina. W runie leśnym występuje podagrycznik, kopytnik, kokoryczka, gajowiec, fiołek leśny, szczawik zajęczy - okolice Dąbrówki i Zacharzowic.

Pachnący żywicą, eterowymi olejkami sosnowych igieł i mchem kontynentalny bór z przewagą sosny, z brzozą brodawkowatą, świerkiem i jarzębiną w drzewostanie, w runie leśnym: orlica, malina, siódmaczek, borówka czarna. Występuje w okolicy Dąbrówki, Świbia, Borowian i Czarkowa.

Przełądający się w lustrach stojącej wody łęg jesionowo olszowy – zajmuje siedliska wilgotne i żyzne w dolinkach małych cieków wodnych, warstwę drzew tworzy przede wszystkim olsza czarna z niewielką domieszką jesionu i świerka. W podszycie: wawrzynek wilczczyko, czeremcha, trzmielina, bez czarny oraz w runie leśnym: szczyr, kopytnik, rośliny bagienne i tąg wilgotnych. Zbiorowiska najbardziej zbliżone do typowego łęgu znajdują się w okolicy rezerwatu Hubert koło Dąbrówki.

1. Las Legowy
Der Bruchwald
2. Wielowieś - park pałacowy
Wielowieś - Der Park komplex
3. Jarzębina
Die Vogelbeere

w tle / in dem Hintergrund
Aleja dębowa
Die Eichenallee

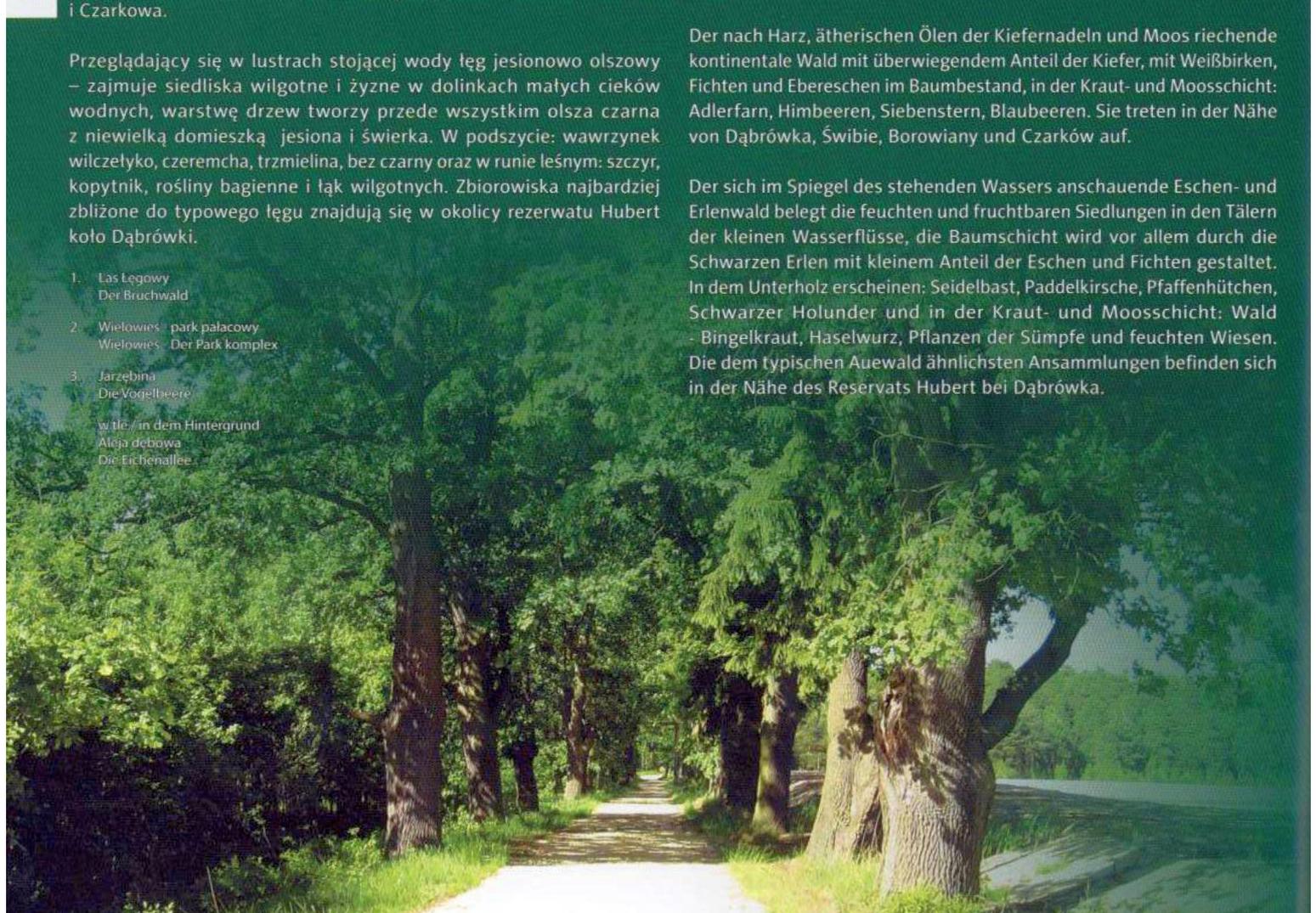
Die Gemeinde Wielowieś kann auf ihre reichvolle natürliche Umwelt, interessante Flora und Fauna stolz sein. Das Gebiet liegt lediglich 30 Km vom Zentrum des Oberschlesischen Industriebezirkes (GOP) entfernt. Es ist einzigartig als ein Ort der Erholung, Rekreation, eine Oase der Grünanlagen und Stile, in der nächsten Nachbarschaft des am meisten industrialisierten Region Polens. Es reicht nur eine halbe Stunde, um weit von dem Lärm und Tumult der Stadt zu sein, inmitten der Natur, die unsere Sinnen belebt. Eine zusätzliche Abwechslung der Landschaft sind die gewölbten Hochebenen und Hügel, die mit weiten Wald- und Feldgebieten durchkreuzt sind, und stellenweise gibt es Teiche und kleine Wasserflüsse. Die höchsten Hügel befinden sich in der Nähe von Gajowice und erreichen die Höhe von bis zu 309 Meter. Der landwirtschaftliche – Waldcharakter der Gemeinde, ist zweifelsohne ihr Vorteil. Die wenigen Spuren der Ausbeutung des Kalksteins sind neutral in die Landschaft eingebettet. Die Schönheiten der Gemeinde unterstreichen die Fragmente der angefertigten Grünanlagen. Das sind die drei Parke, die in dem Register der historischen Palast – Garten Gründungen in Polen (Michałowski, 1992): in Świbie, Wielowieś und Wiśnicze berücksichtigt sind.

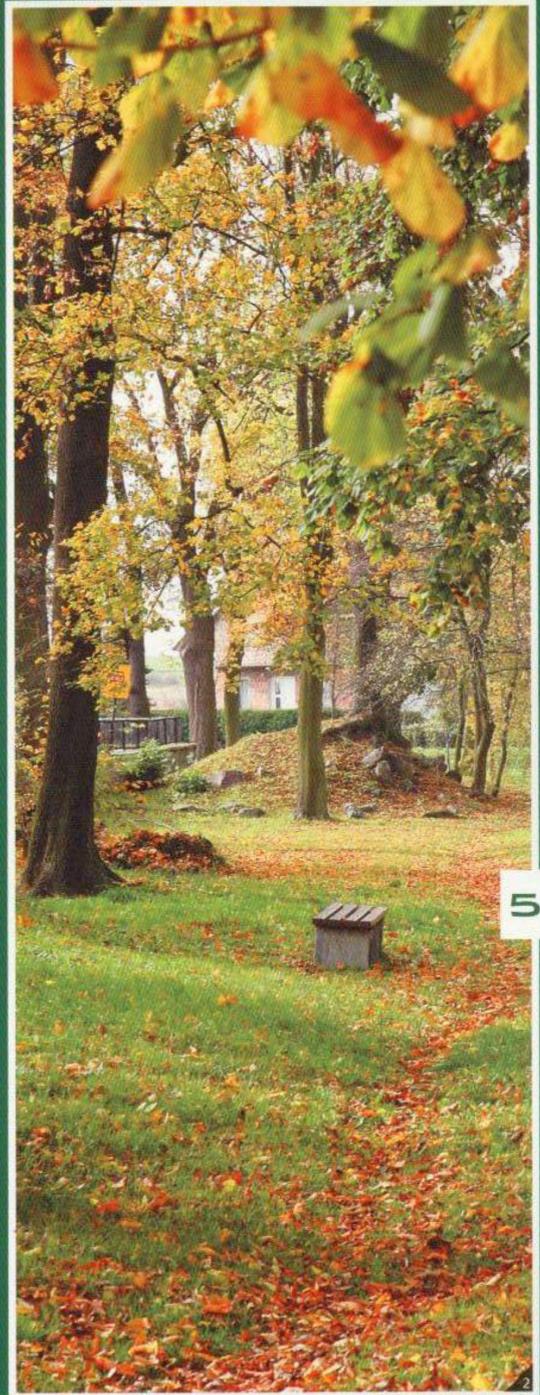
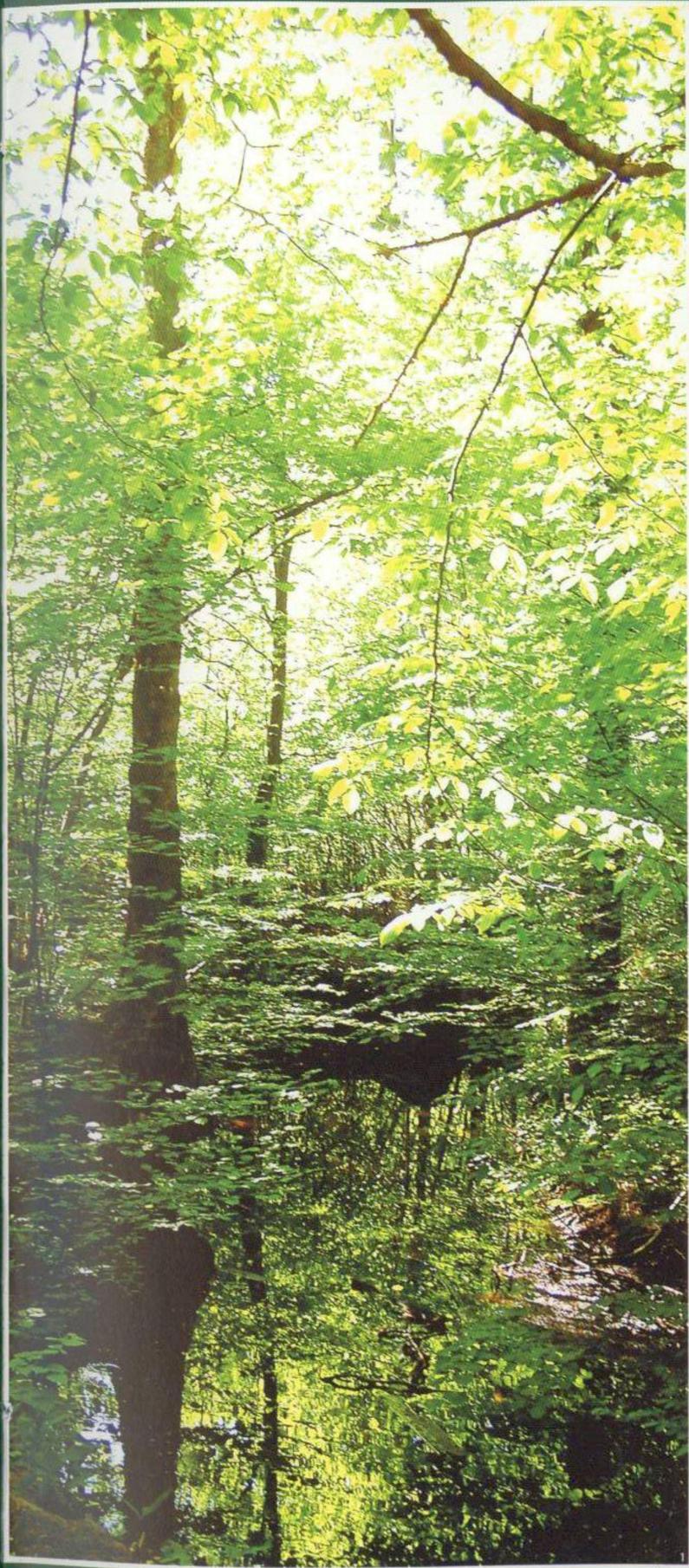
Pflanzansammlungen der Gemeinde Wielowieś

Der subkontinentale schattige und feuchte Eichen – Weißbuchenwald auf den fruchtbaren, Braunerden mit einem großen Anteil der Eichen, Linden, Bergahorne und Eschen. Das Unterholz bauen Pfaffenhütchen, Gemeinde Hasel, Schwarzer Holunder und Eberesche. In der Kraut- und Mooschicht treten auch Giersch, Haselwurz, Weißwurz, Taubnessel, Wald Veilchen, Sauerklee – die Umgebung von Dąbrówka und Zacharzowice – auf.

Der nach Harz, ätherischen Ölen der Kiefernadeln und Moos riechende kontinentale Wald mit überwiegendem Anteil der Kiefer, mit Weißbirken, Fichten und Ebereschen im Baumbestand, in der Kraut- und Mooschicht: Adlerfarn, Himbeeren, Siebenstern, Blaubeeren. Sie treten in der Nähe von Dąbrówka, Świbie, Borowian und Czarków auf.

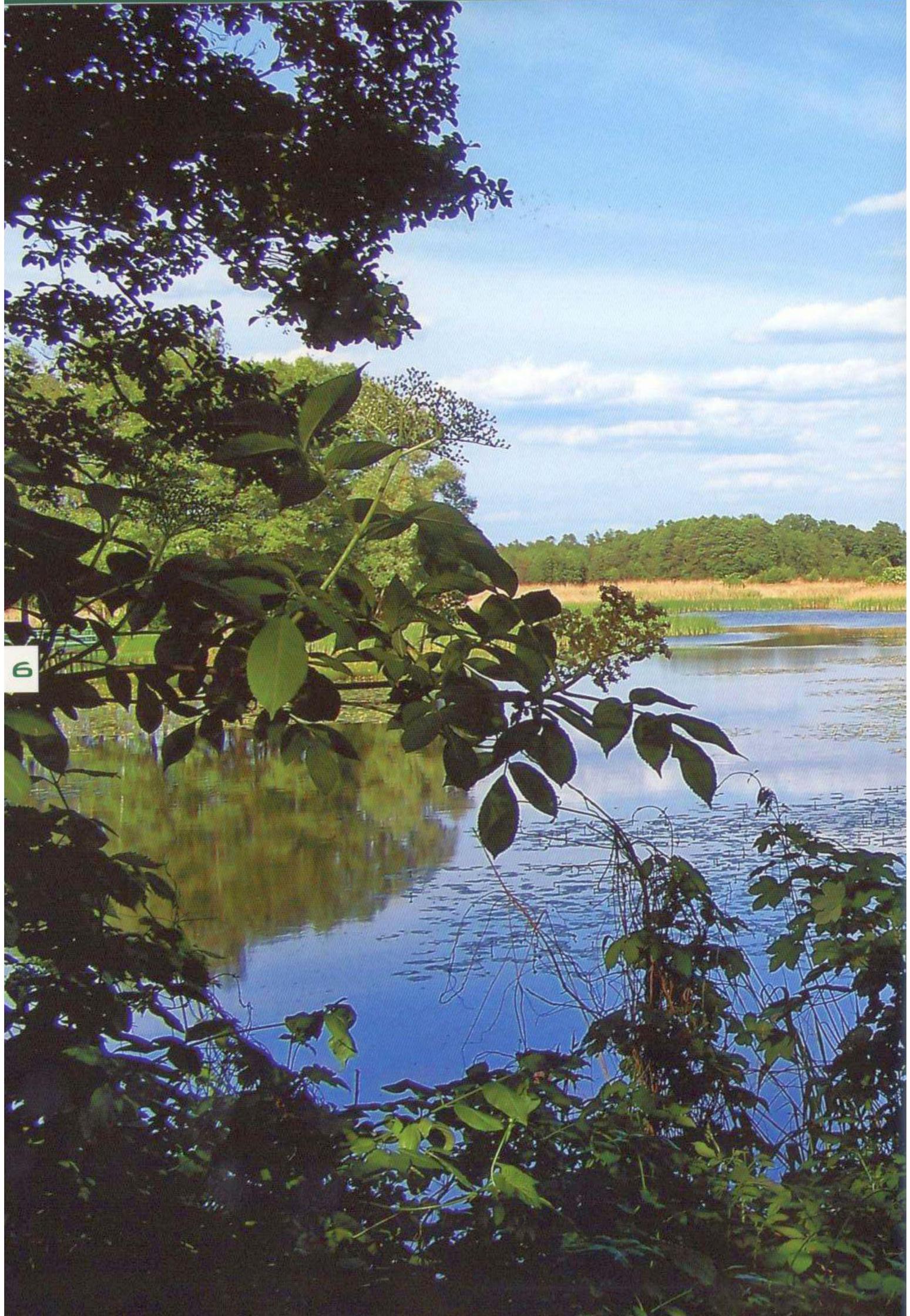
Der sich im Spiegel des stehenden Wassers anschauende Eschen- und Erlenwald belegt die feuchten und fruchtbaren Siedlungen in den Tälern der kleinen Wasserflüsse, die Baumschicht wird vor allem durch die Schwarzen Erlen mit kleinem Anteil der Eschen und Fichten gestaltet. In dem Unterholz erscheinen: Seidelbast, Paddelkirsche, Pfaffenhütchen, Schwarzer Holunder und in der Kraut- und Mooschicht: Wald - Binglekraut, Haselwurz, Pflanzen der Sümpfe und feuchten Wiesen. Die dem typischen Auwald ähnlichsten Ansammlungen befinden sich in der Nähe des Reservats Hubert bei Dąbrówka.

5

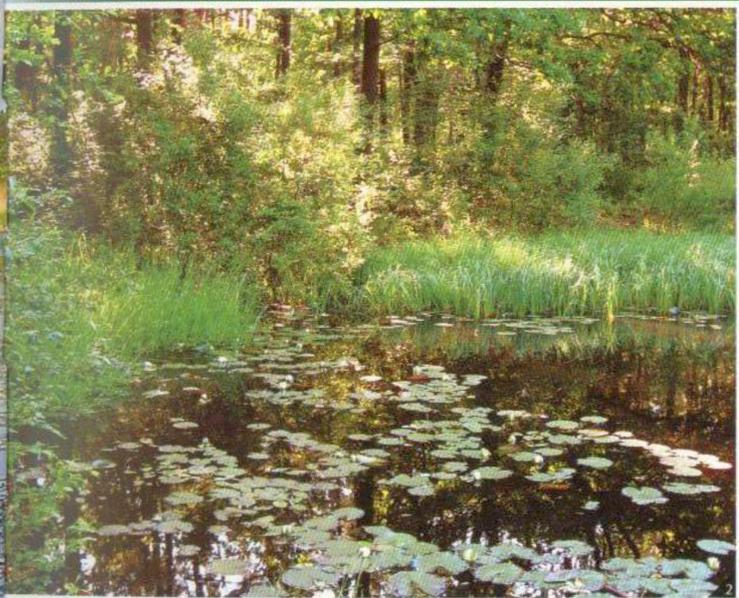

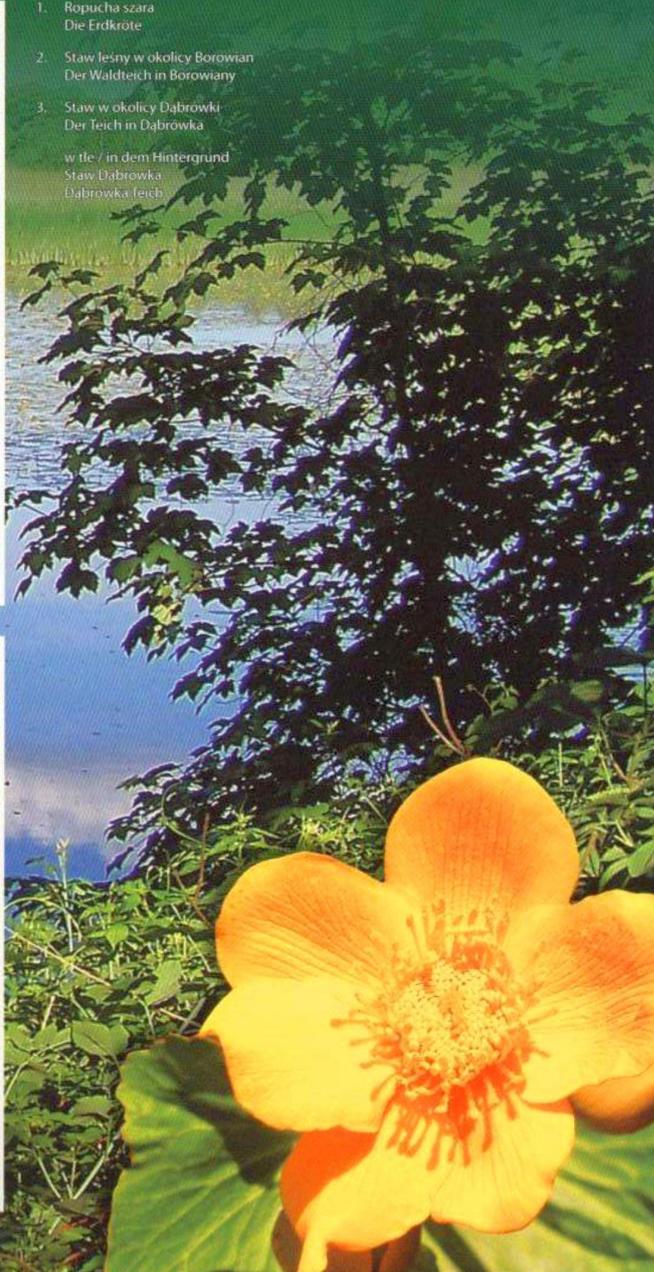

Niezwykle urokliwe zbiorowiska wodne, wieczorami rozbrzmiewające koncertem żab, tworzą się na powierzchni zbiorników wodnych, budują je dwa charakterystyczne gatunki: dekoracyjne grzybienie białe i grążele żółte. Można je spotkać w okolicy Dąbrówki niedaleko rezerwatu „Hubert”, w okolicy Borowian i Czarkowa. Nieco inny charakter ma duży zbiornik wodny Poręba w lesie między Świbiem a Dąbrówką, uregulowany, ale nie pozbawiony uroku. Prowadzą nas do niego rowerową trasą okazałe, wieloletnie dęby, raj dla ptaków wodnych i płazów.

Unglaublich schöne Wasseransammlungen, die abends mit dem Konzert der Frösche erklingen, formen sich auf der Oberfläche der Wasserreservoirs, sie werden von zwei charakteristischen Arten geschaffen: dekorative Weiße Seerose und Gelbe Teichrose. Man kann sie in der Nähe von Dąbrówka nicht weit des Reservats „Hubert“ in der Nachbarschaft von Borowiany und Czarków antreffen. Einen ein wenig andren Charakter hat das große Wasserreservoir Poręba im Wald zwischen Świbie und Dąbrówka; es ist geregelt, aber immer noch bezaubernd. Zu ihm führen riesige, sehr alte Eichen, die entlang des Fahrradweges wachsen – ein Paradies für die Wasservögel und Lurche.

1. Ropucha szara
Die Erdkröte
 2. Staw leśny w okolicy Borowian
Der Waldteich in Borowiany
 3. Staw w okolicy Dąbrówki
Der Teich in Dąbrówka
- w tle / in dem Hintergrund
Staw Dąbrówka
Dąbrówka-Teich

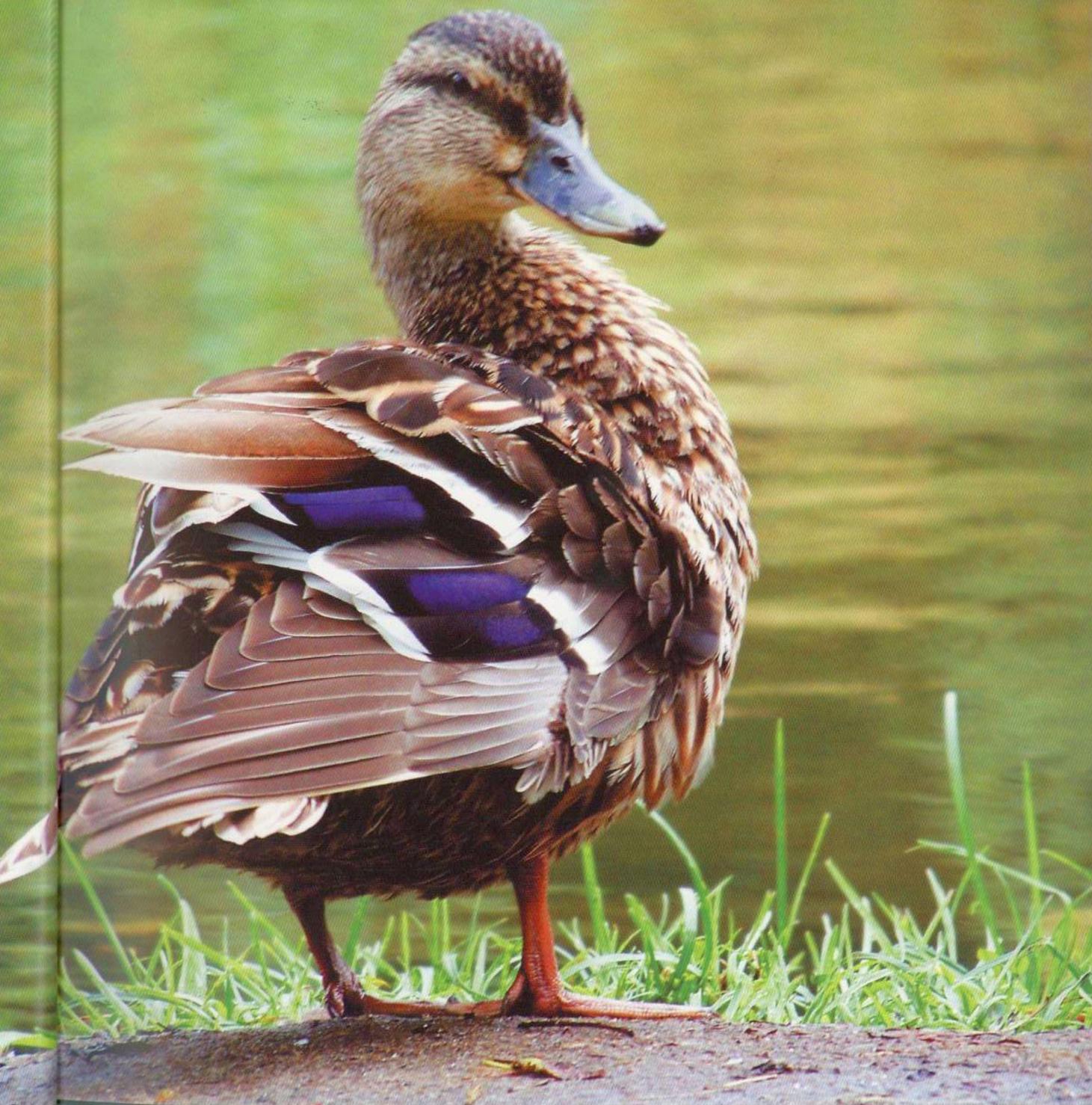

8

1. Głóg
Die Weißdorne
2. Łabędź
Die Schwäne
3. Kaczka krzyżówka
Die Stockente

Zbiorowiska bagienne występują na grząskich terenach, tworzą je trzcina pospolita i szuwar skrzypu bagiennego.

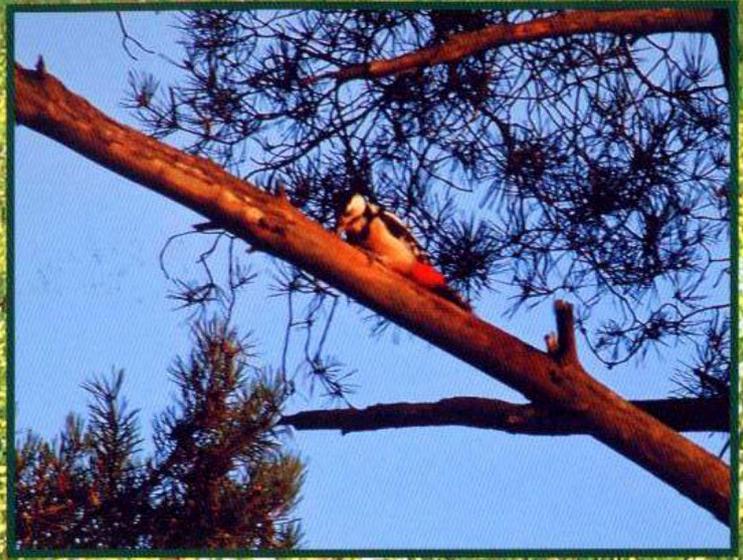
Zbiorowiska zaroślowe, to zespoły tarninowo - głogowe, szczególnie malownicze wiosną, obsypane śnieżnobiałymi kwiatami i szumiące odgłosami uwijających się wśród kwiatów pszczół. Są tu krzewy kolczaste, głównie tarnina, zajmują skraj lasu między śródpolne np. okolice Błażejowic, Dąbrówki, Sierot, Wielowisi i Świbie.

Die Mooransammlungen kommen in sumpfigen Gebieten vor. Sie werden von dem Schilfrohr und Röhricht Schachtelhalms geformt.

Die Gebüschansammlungen, das sind die Schlehdorn – Weißdorn Komplexe, die besonders malerisch im Frühling sind, bestreut mit schneeweißen Blumen und rauschende mit den Klängen der sich rundum die Blüten tummelnden Bienen. Dort gibt es dornige Sträucher, hauptsächlich Schlehdorn. Sie belegen den Rand des Waldes, oder liegen mitten in den Feldern z.B. in der Umgebung von Błażejowice, Dąbrówka, Sieroty, Wielowieś und Świbie.

10

Fauna

Zróżnicowanie siedliskowe gminy Wielowieś stwarza dogodnie warunki życia dla wielu grup zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców. Występują tu gatunki związane ze zbiorowiskami otwartymi, środowiskiem wodnym oraz gatunki typowo leśne. Są tu duże kręgowce zasiedlające kompleksy leśne m.in. dostojne jelenie ptochliwe, sarny, daniele, dziki, zające, lisy, jeże, kuna leśna, ptactwo łowne – bażanty, kuropatwy. Staw w Wiśniczu i w ok. Dąbrówki zamieszkują kaczki krzyżówki, tabędź niemy, perkozy, łyski.

Fauna

Die Differenzierung der Brutstätten der Gemeinde Wielowieś gestaltet günstige Lebensbedingungen für viele Tiergruppen, sowohl Wirbeltiere als auch wirbellose Tiere. Hier treten Arten auf, die mit offenen Ansammlungen und Wasserumwelt verbunden sind, als auch waldtypische Arten. Hier gibt es große Wirbeltiere, die die Waldkomplexe besiedeln u.a. würdevolle Hirsche, scheue Rehe, Damhirsche, Wildschweine, Hasen, Fuchse, Igel, Baumrarder, Federwild – Fasane und Rebhühner. Der Teich in Wiśnicze und in der Nähe von Dąbrówka wird von den Stockenten, Höckerschwäne, Haubentauchern, Blässhühnern bewohnt.

Rezerwat „Hubert”

Miejscem objętym ochroną prawną w gminie Wielowieś jest rezerwat „Hubert” w okolicy Dąbrówki. Niepowtarzalny nastrój rezerwatu bierze się stąd, że dominującym zbiorowiskiem jest grąd, mniejsze powierzchnie zajmuje łęg i bór mieszany. Są to zbiorowiska zwarte dające nieprzebrany cień i kojący w upalne dni chłód. Wędrując ścieżkami rezerwatu niejednokrotnie trzeba schylać się, aby przejść pod zwisającymi gałęziami drzew. Najcenniejszym walorem przyrodniczym jest tutaj starodrzew ze stuletnimi lipami drobnolistnymi, bukami, dębami szypułkowymi, oplecionymi wiekowymi, kwitnącymi okazami bluszczu pospolitego, kwitnącymi dereniami, kaliną, czeremchą. W rezerwacie znajduje się licząca ok. 100 lat jodła. Wśród 102 stwierdzonych tu gatunków roślin można znaleźć kilka chronionych i rzadkich. Należą do nich: wawrzynek wilczczyko, kopytnik pospolity, konwalia majowa, pierwiosnka wyniosła, czartawa drobna, starzec leśny. Jesień w rezerwacie, dzięki przewadze drzew liściastych jawi się szeroką paletą ciepłych barw. Fauna rezerwatu związana jest w dużej mierze ze środowiskiem wodnym, ze względu na bliskość stawu „Hubertus”. Wędrując ścieżkami rezerwatu możemy spotkać płazy, a wśród nich ropuchy, żaby, grzebiuszkę i traszkę grzebieniastą. Krzewy leszczyny zamieszkuje rzekotka drzewna. Gady reprezentuje również żmija zygzakowata, padalec, jaszczurka zwinka. Liczna jest obecność zaskrońca. W bogatej faunie ptaków spotyka się perłaczka, kowalika, piecuszka, świstunka, ziębę. Występujące tu ptaki drapieżne to myszolowy i jastrzębie, a także sowy, puszczyk i uszatka. W rezerwacie żyją też bezkręgowce, w tym owady: chronione chrząszcze biegacze i zakładające podziemne gniazda trzmiele. W akwenie wodnym obecne są błotniarki stawowe, zatoczki rogowe, nartniki, nad taflą wody unoszą się ważki. W trzcinie porastającej brzegi stawu gniazdują ptaki śpiewające: trzcinniki, rokitniczki, potrzosy oraz błotne i wodno błotne: perkozy, łyski, krzyżówki i kokoszki wodne. Polują tu również czaple siwe, mewy śmieszki.

Reservat „Hubert”

Das Reservat „Hubert” in der Nähe von Dąbrówka ist ein Ort in der Gemeinde Wielowieś, das mit dem rechtlichen Schutz umfasst ist. Die einmalige Atmosphäre des Reservats kommt davon, dass die dominierende Ansammlung der Eichen – Weißbuchewald darstellt, und die kleineren Flächen werden von dem Auewald und Mischwald belegt. Das sind geschlossene Ansammlungen, die viel Schatten spenden und die erholsame Kälte an den heißen Tagen bringen. Wenn man durch die Waldwege des Reservats wandert, muss man sich öfters bücken um unter den hängenden Baumasten durchzukommen. Der wertvollste Naturvorteil sind hier die Ansammlungen der alten Bäume mit hundert Jahre alten Winterlinden, Buchen, Stieleichen, die mit sehr alten, blühenden Efeu Exemplaren, mit blühendem Hartriegel, Schneeball, den Paddelkirschen umschlungen sind. Im Reservat befindet sich eine ca. Hundert Jahre alte Tanne. Unter den 102 hier festgestellten Pflanzarten kann man einige geschützte und seltene vorfinden. Zu ihnen gehören: Sädelbast, Haselwurz, Maiglöckchen, Hohe Schlüsselblume, Kleines Hexenkraut, Wald – Greiskraut. Der Herbst im Reservat erleuchtet, dank der Mehrheit der Laubbäume, mit einer breiten Palette der warmen Farben. Die Fauna des Reservats ist im großen Ausmaß mit der Wasserumwelt, aufgrund der Nähe des Teiches „Hubertus” verbunden. Bei einer Wanderung durch das Reservat können wir Lurche, und unter ihnen Kröten, Frösche, Knoblauchkröten und Kammolche antreffen. Die Haselsträucher werden von den Laubfröschen bewohnt. Die Kriechtiere werden auch von der Kreuzotter, Blindschleischschlange und Zauneidechse repräsentiert. Zahlreich kommt auch der Ringelnatter vor. In der reichvollen Fauna der Vögel kann man Waldbaumläufer, Kleiber, Fitise, Waldlaubsänger und Finke sehen. Zu den auch hier vorkommenden Raubvögeln gehören sowohl Mäusebussarde und Habichte, als auch Eulen, Waldkauze und Waldohreulen. Im Reservat leben auch wirbellose Tiere, darunter die Insekten: geschützte Käfer, Wald – Laufkäfer, und die unterirdischen Nester bauenden Erdhummel. In dem Seegebiet gibt es die Spitzschlamm- und Posthornschnecke. Wasserläufer und über der Wasseroberfläche schweben die Libellen. In dem Schilfrohr, welches die Ufer des Teiches bewächst, nisten die Singvögel: Reitgräser, Schilfrohrsänger, Rohrammer als auch Schlamm- und Wasser – Schlammvögel: Haubentaucher, Blässhuhn, Stockente, Teichhuhn. Nach Nahrung suchen hier auch Graureiher und Lachmöwen.

1. Jaszczurka zwinka
Die Zauneidechse

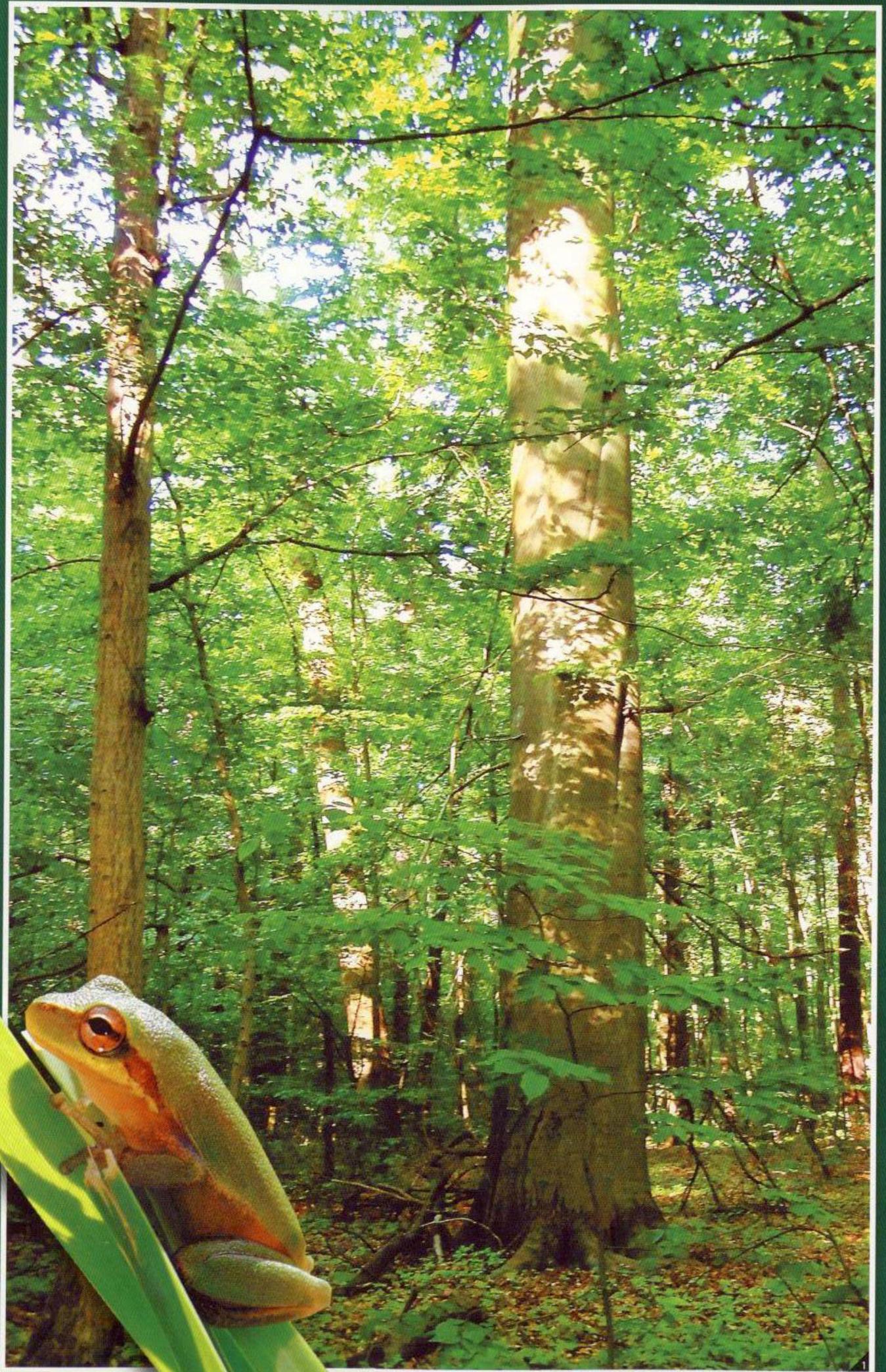
2. Żmija zygzakowata
Die Kreuzotter

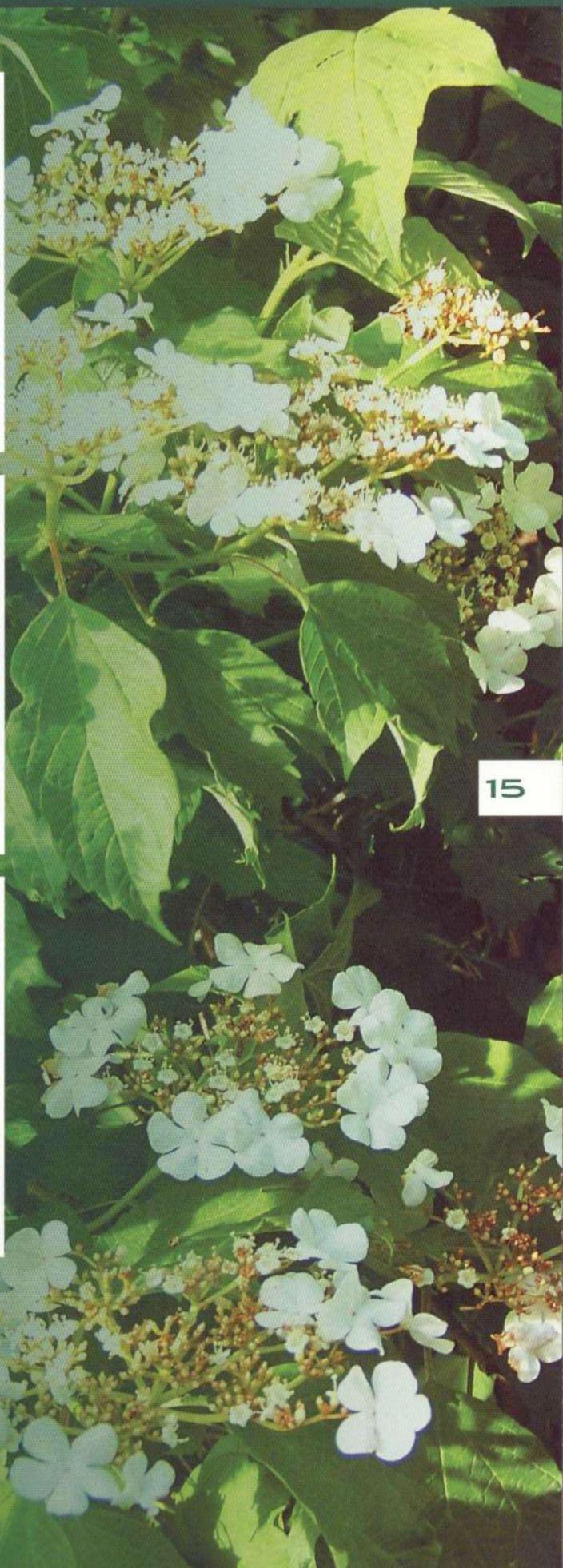
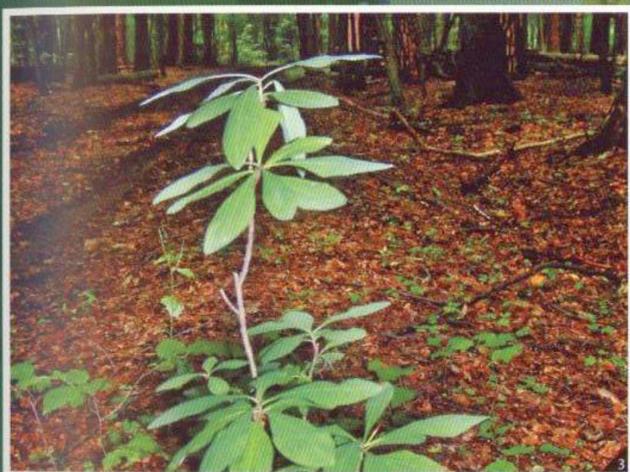
3. Jesień w rezerwacie Hubert
Der Herbst in Reservat Hubert

w tle / in dem Hintergrund
Kwitnący deren
Eine blühende Hartriegel

Ort
fasst
dass
stellt,
wald
enden
durch
icken
ollste
ndert
alten,
eball,
sich
ellen
ihnen
ume,
ervat
alette
smaß
rtus“
arche,
olche
ohnt.
lange
matter
üfer,
auch
garde
ervat
Wald
mel.
ecke.
ellen.
isten
lamm
ente,
öwen.

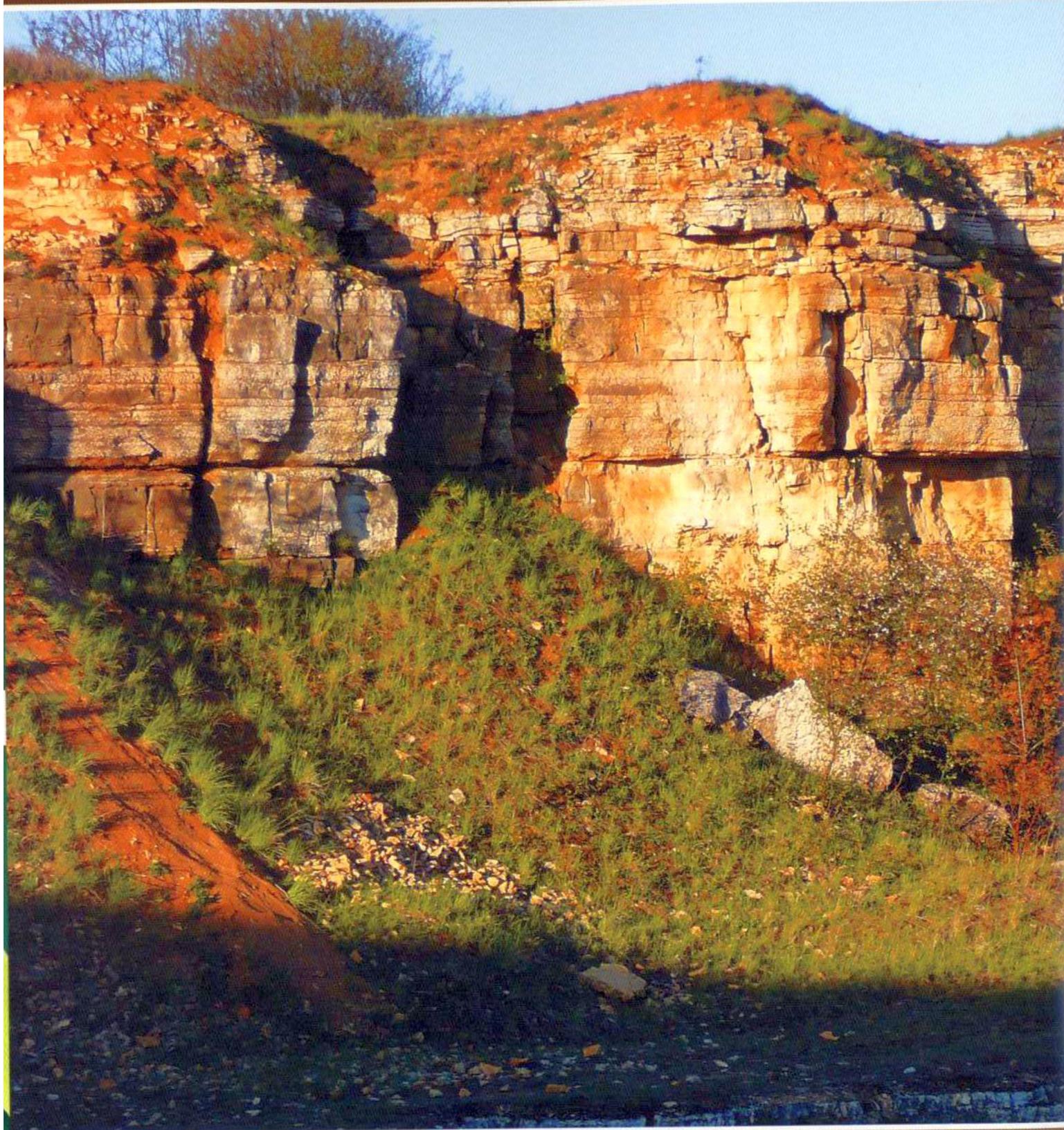
1. 100-letni buk z rezerwatu Hubert
100 Jahre alte Buche von Reservat Hubert

2. Bluszcz pospolity
Der Gemeine Efeu

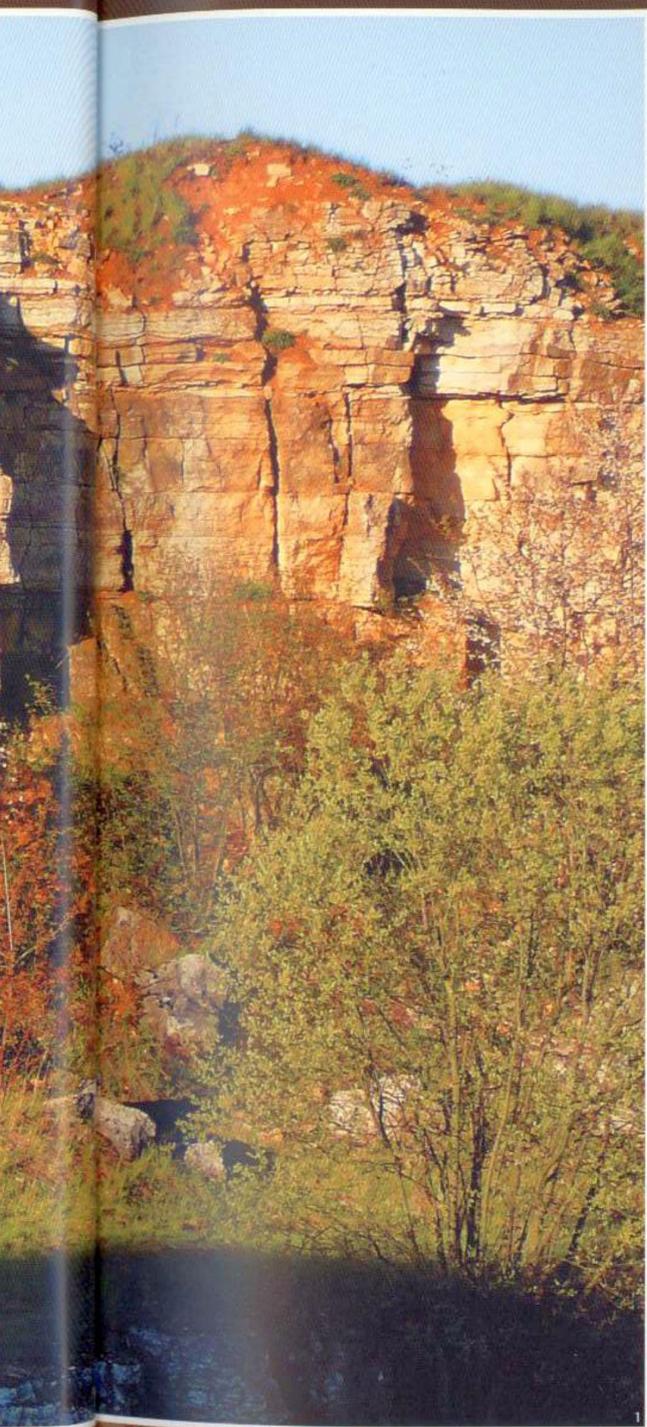
3. Wawrzynak wliczelyko
Der Echthe Seidelbast

4. Ważka
Die Libelle

w tle / in dem Hintergrund
Kalina
Die Schneeball

1. Kamieniołom w Napłatkach
Der Steinbruch in Naplatki
2. Kamieniołom w Dąbrowce
Der Steinbruch in Dąbrowka

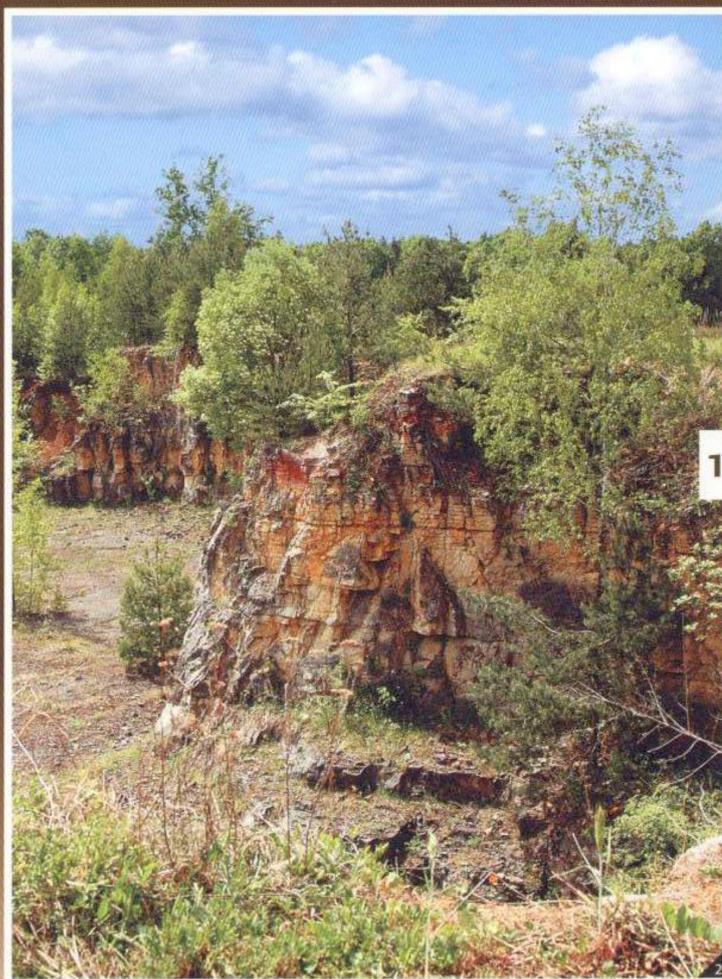

Tereny antropogeniczne, przekształcone przez człowieka wpisane w krajobraz gminy.

Osobliwym miejscem jest nieczynny kamieniołom w Napłatkach. Choć to teren przekształcony przez człowieka, zachwyca interesującą roślinnością murawową oraz bardzo różnorodnym składem gatunkowym owadów: pluskwiaków, błonkówek, motyli i chrząszczy. Podobne znajdują się w Dąbrówce i Gajowicach.

Anthropogenische Terrains, die durch den Menschen umgeformt und in die Landschaft der Gemeinde eingebettet wurden.

Ein seltsamer Ort ist der außer Betrieb genommene Steinbruch in Naplatki. Obwohl dieses Gebiet durch den Menschen umgestaltet wurde, entzückt es mit interessanter Graspflanzenwelt und mit einem abwechslungsreichen Inhalt der Insektenarten: Schnabelkerfe, Hautflüger, Schmetterlinge und Käfer. Die ähnlichen befinden sich in Dąbrówka und Gajowice.

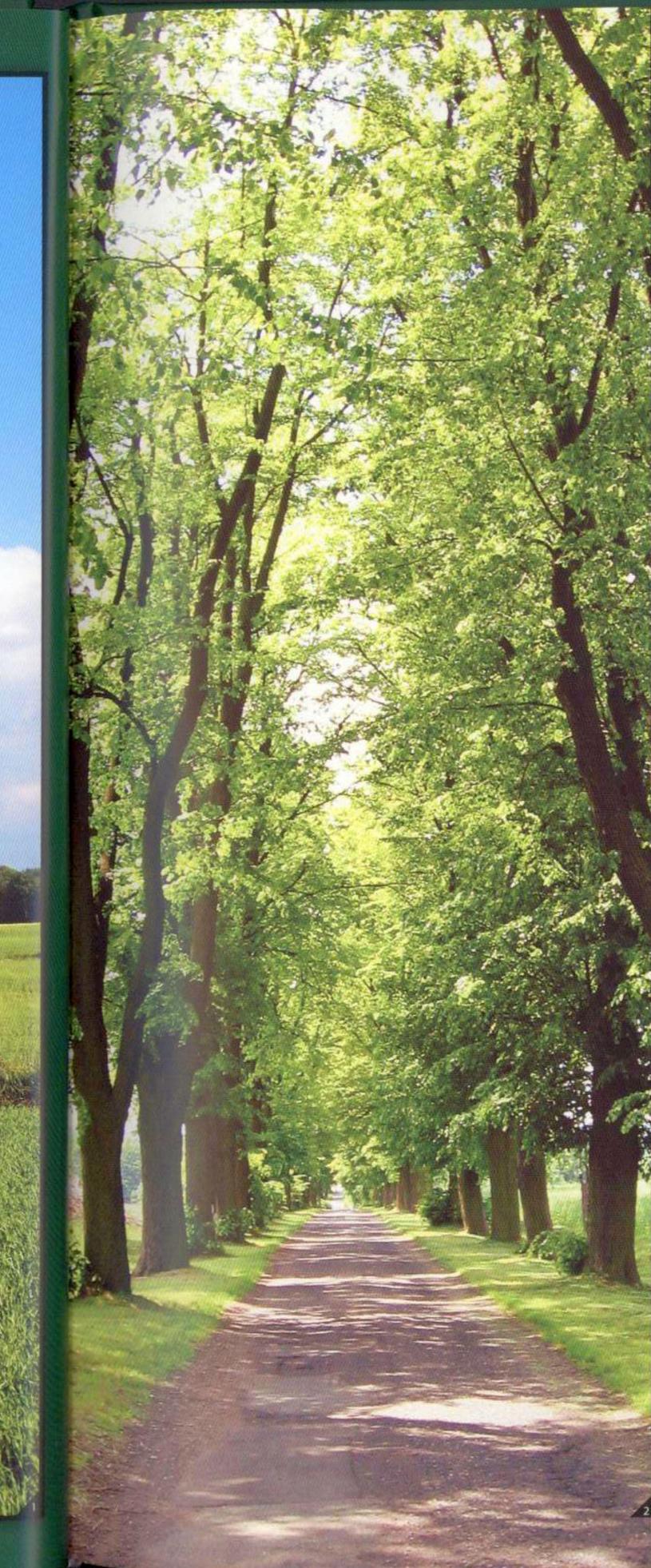
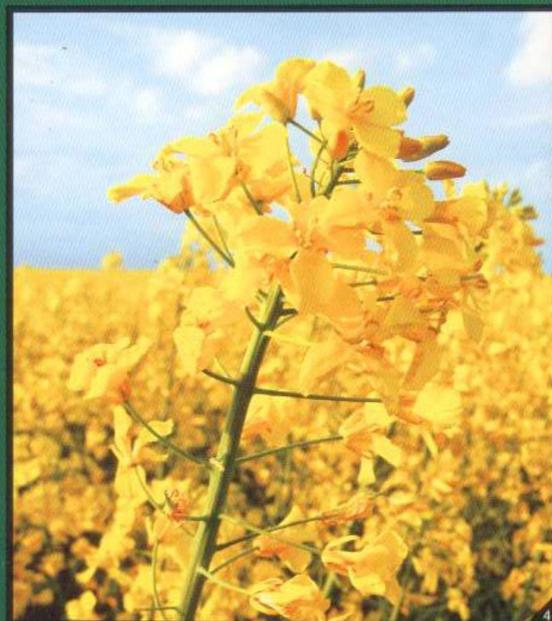

Na spacerzy rowerowe zachęcają wiekowe, malownicze aleje drzew: lipowa w kierunku Chwoszcza, kasztanowa z Dąbrówki do Sarnowa i bukowa z Borowian do Kielczy.

Zu den Fahrradausflügen ermutigen die Jahrhunderte alten, malerischen Baumalleen: Lindenallee in Richtung Chwoszcz, Kastanienallee von Dąbrówka nach Sarnów und Buchenallee von Borowiany nach Kielcza.

1. Aleja kasztanowa w Dąbrówce
Die Kastanienallee in Dąbrówka
2. Aleja lipowa do Chwoszcza
Die Lindenallee nach Chwoszcz
3. Kwiat kasztanowca białego
Die Blüte der Kastanie
4. Rzepak
Der Raps

Wspaniałym połączeniem przyrody z historią gminy Wielowieś są parki znajdujące się przy zespołach pałacowo dworskich.

Park dworski w Wielowsi z XVIII stulecia zachwyca wiekowością drzew. Znajdują się tu: stuletnie lipy drobnolistne, jesion wyniosły, grochodrzew, klon jesionolistny. Szczególnie malowniczo, zwłaszcza jesienią prezentuje się rosnący tu miłorząb japoński. Oprócz walorów przyrodniczych, park stanowi wspaniałe tło dla architektury znajdującego się w nim dworu barokowego. Szczególnie piękny jest park jesienią.

Park pałacowy w Świbiu pochodzi z XIX wieku. Zachowały się tu okazy cisów o obwodzie około 3 metrów oraz przepiękny ponad stuletni jesion wyniosły i grab stojące obok siebie, - niemi świadkowie toczącej się wokół historii.

W Wiśniczu znajduje się niewielki park dworski z wspaniałymi okazami grochodrzewu, kasztanowca i jesionu.

Eine wunderbare Verbindung der Natur mit der Geschichte der Gemeinde Wielowieś sind Parke, die sich in der Nähe der Palast - Gutshofkomplexe befinden.

Der Gutshofpark in Wielowieś aus dem XVIII Jh. entzückt mit dem Alter der Bäume. Hier befinden sich: hundert Jahre alten Winterlinden, Gemeine Eschen, Robinien, Eschen - Ahorne. Besonders malerisch, speziell im Herbst präsentiert sich der hier wachsende Ginko. Außer den Naturvorzügen, stellt der Park einen wunderschönen Hintergrund für die Architektur des sich in ihm befindenden barocken Gutshof dar. Besonders schön ist der Park im Herbst.

Der Palastpark in Świbie stammt aus dem XIX Jh. Hier blieben die Exemplare der Eiben mit dem Umfang von ca. 3 Metern und eine wunderschöne, hundert Jahre alte Esche und eine Weißbuche – die nebeneinander stehen – gut erhalten, das sind die stummen Zeugen der rundherum vergehenden Geschichte.

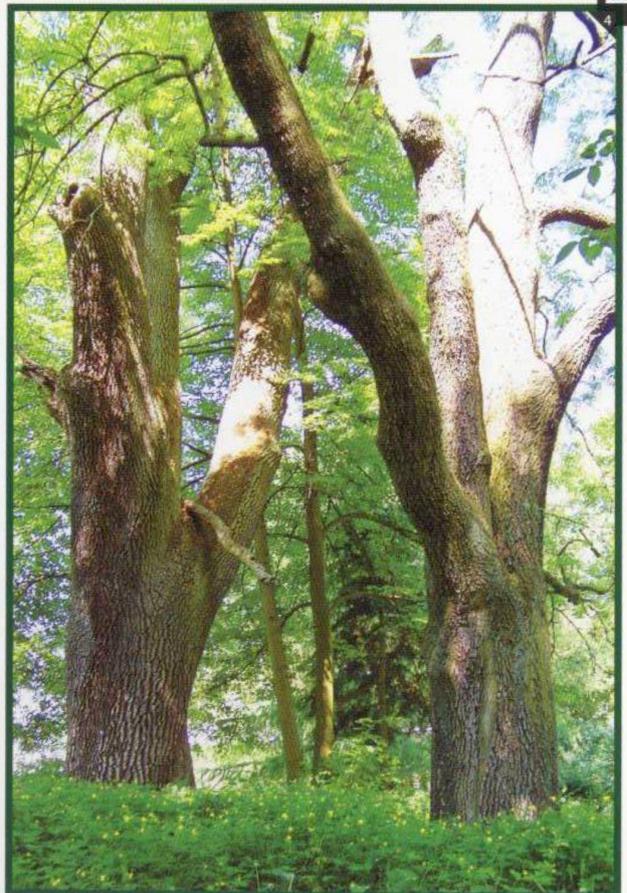
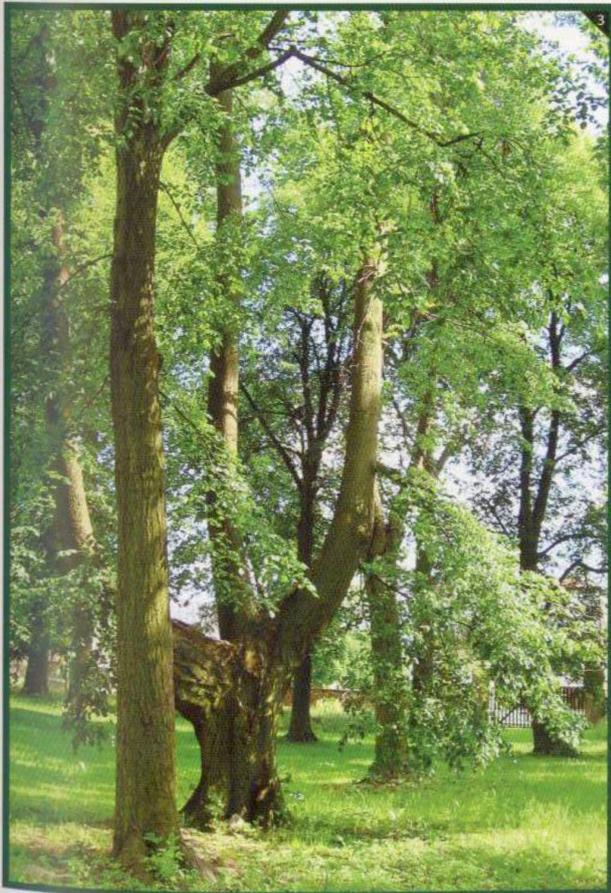
In Wiśnicze befindet sich ein kleiner Gutshofpark mit wunderbaren Exemplaren der Robinie, Kastanie und Esche.

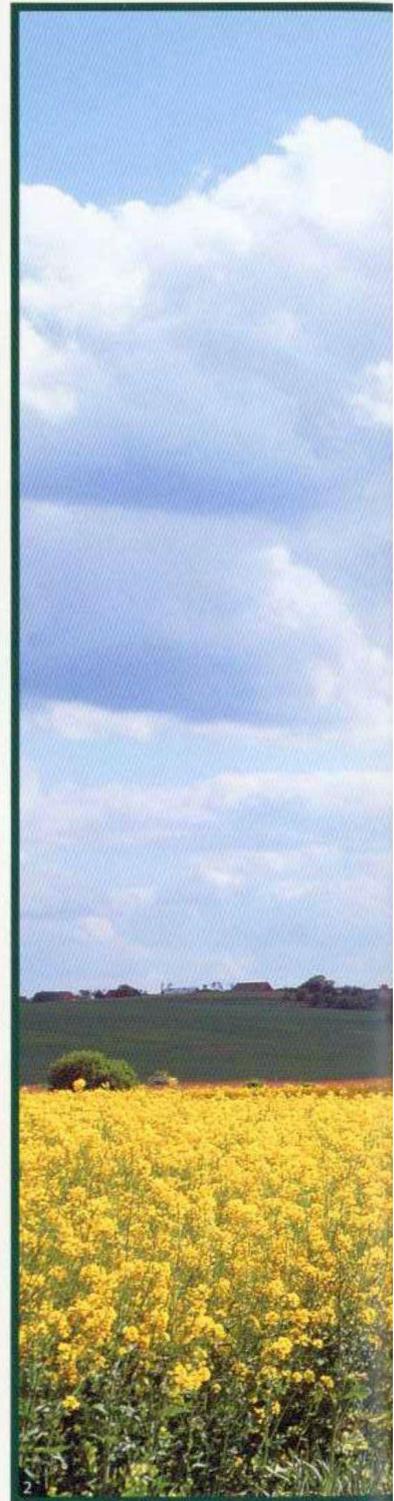
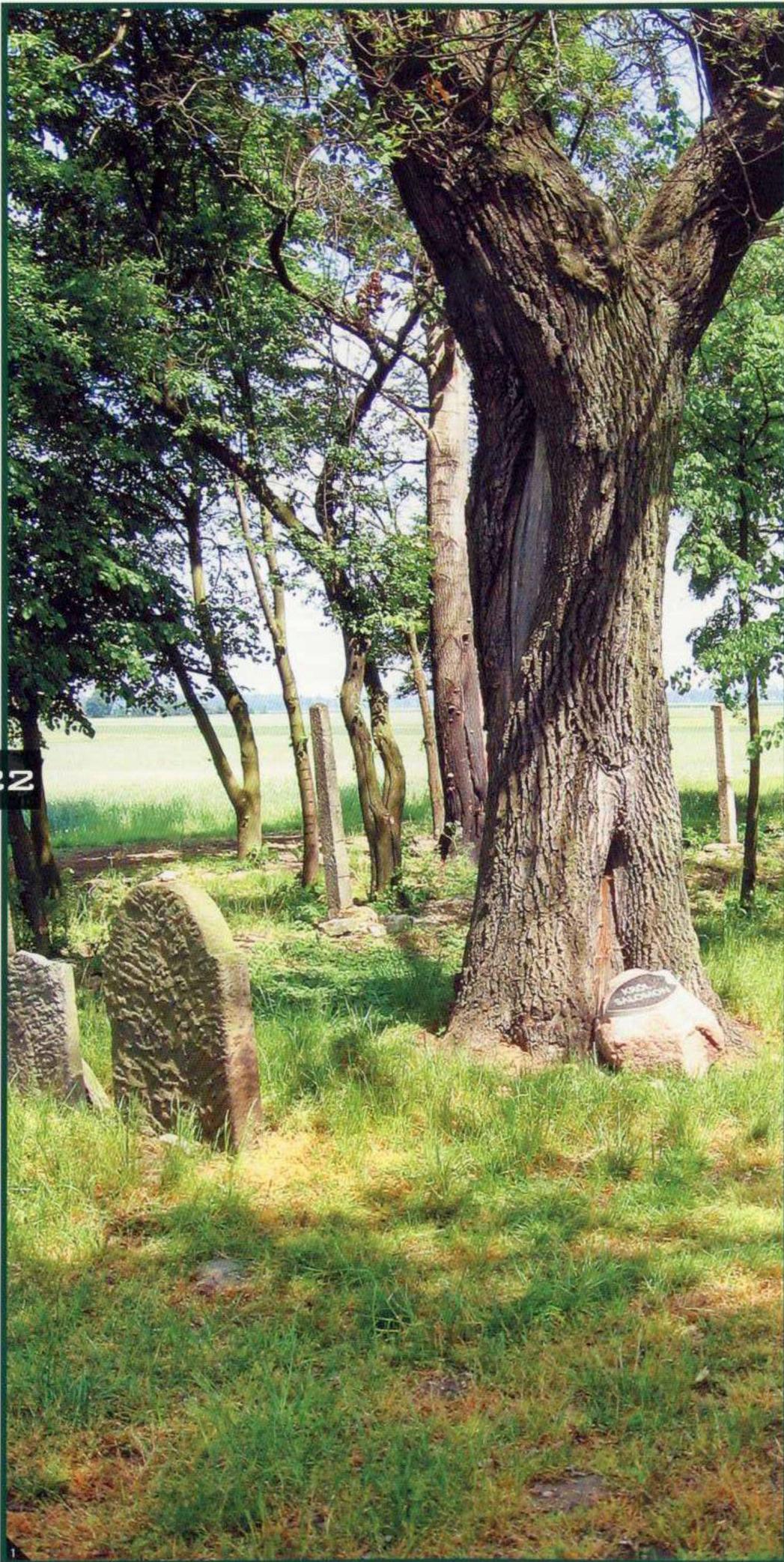
1. 100 - letni Miłorząb dwuklapowy
100 Jahre alte Gink
2. Zespół pałacowo - parkowy w Wielowsi
Der Park- und Palastkomplex in Wielowieś
3. Ogród dworski w Wiśniczu
Ein Hofgarten in Wiśnicze
4. 160 - letnia lipa
160 Jahre alte Linde

21

1. Stary Dąb
Die alte Eiche
2. Kapliczka w Goju
Die Kapelle in Gøj

Perelką gminy jest wianuszek 12 lip otaczających kapliczkę w Goju koło Wiśnicza. Do miejsca tego prowadzi śródpolna dróżka, z której roztaczają się przepiękne widoki na wzniesienia z zagajnikami tarninowo-głogowymi. Wymarzona trasa rowerowa na wiosenne wycieczki wśród rzepakowych pól.

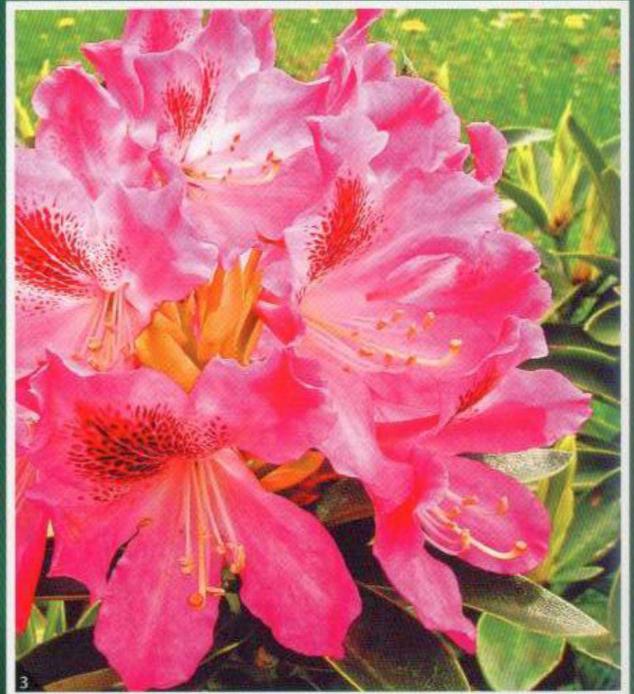
Do zadumy skłaniają nas ozdobione zimozielonym bluszczem macewy na cmentarzu żydowskim Kirkut koło Wielowśi. Nad nimi rozpościerają swe ramiona 4 pomnikowe dęby. Trudno nie zachwycić się tym miejscem.

Atrakcyjność i różnorodność florystyczną gminy wzbogacają istniejące na jej terenie mini-ogrody dendrologiczne przy szkołach podstawowych w Świbiu i Wielowśi, założone z inicjatywy Ligi Ochrony Przyrody, ze środków Fundacji Ekologicznej „Silesia” w Katowicach.

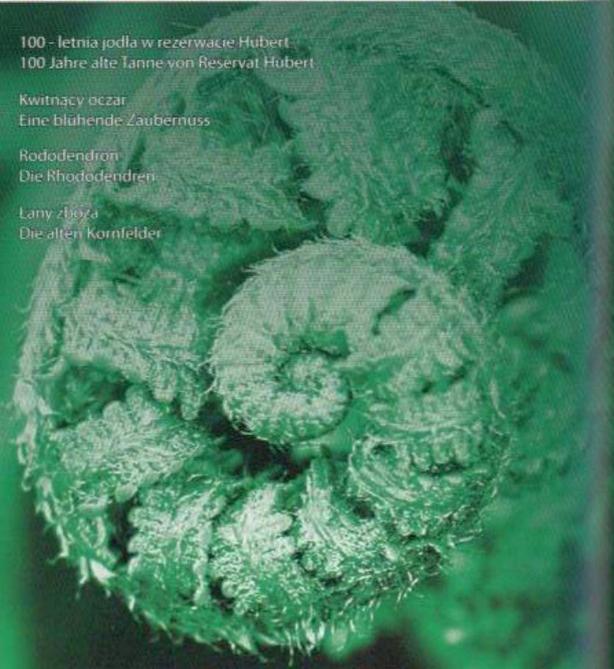
Eine Perle der Gemeinde ist ein kleiner Kranz der 12 Linden, die die winzige Kapelle in Goj nah am Wiśnicze umsäumen. Zu diesem Platz führt ein mitten im Feld verlaufender Pfad, von welchem sich die wunderschönen Aussichten auf die Hügel mit Schlehdorn – Weißdorn Schonungen verbreitet. Ein traumhafter Fahrradweg für die Frühlingsausflüge inmitten der Rapsfelder.

Zum Nachdenken bewegen die mit dem grünfarbigen Efeu verzierten jüdischen Grabsteine (macewy) auf dem jüdischen Friedhof Kirkut in der Nähe von Wielowśi. Über ihnen erstrecken ihre „Armen“ 4 monumentale Eichen. Es ist fast unmöglich von dem Ort unbeeindruckt zu bleiben.

Die Attraktivität und floristische Vielseitigkeit der Gemeinde bereichern die in ihrem Gebiet liegenden dendrologischen Minigärten bei den Grundschulen in Świbię und Wielowśi, die aus der Initiative der Liga des Naturschutzes, aus den Mitteln der Ökologischen Stiftung „Silesia“ in Katowice gegründet wurden.

1. 100 - letnia jodla w rezerwacie Hubert.
100 Jahre alte Tanne von Reservat Hubert
2. Kwitnący oczar
Eine blühende Zaubernuss
3. Rododendron
Die Rhododendren
4. Łany z Dęży
Die alten Kornfelder

Ogród w Świbiu, założony w maju 2004 r., zachwyca kwitnącymi okazami drzew i krzewów. Posadzono w nim 137 roślin należących do 51 gatunków. Rosną tu relikty trzeciorzędowe, a wśród nich metasekwoja, miorzáb japoński, a także egzoty: tulipanowiec, katalpa, cedr, platan. A także sosna limba, jodła koreańska i kalifornijska, rokitniki, perukowce, głogi, oczar kwitnący zimą. Szczególnie cenne ze względu na ich kwitnienie są magnolie, rododendrony, azalie i laurowiśnie, jabłonie kwieciste, szczyrki, złotliny i inne. Ogród dendrologiczny w Wielowieś został założony w maju 2008 roku, liczy już 78 roślin, należących do 27 gatunków. Oprócz walorów estetycznych ogrody pełnią niezwykle ważną rolę dydaktyczną i wychowawczą. Uczą współodpowiedzialności za stan otaczającego środowiska i dbałości o przyrodę.

Elementy krajobrazu rolniczego mogą również zachwycać w swej różnorodności, szczególnie w okresie wiosennym polaciami kwitnącego rzepaku i traw, latem łanami dojrzewających zbóż.

Der Garten in Świbiu, der im Mai 2004 gegründet wurde, entzückt mit blühenden Baum- und Strauchexemplaren. Dort hat man 137 Pflanzen, die zu 51 Arten gehören, gepflanzt. Hier wachsen Relikte des Erdmittelalters (Mesozoikum), und unter ihnen Metasequoia, Ginkgo, wie auch exotische Pflanzen: Tulpenbaum, Trompetenbaum, Zedernbaum, Platane. Außerdem Kiefer, Zirbelkiefer, Korea - Tanne, Colorado - Tanne, Sanddorn, Perückensumach, Weißdorn, Zaubernuss die im Winter blüht. Besonders wertvoll aufgrund ihrer Blütezeit sind die Magnolien, Rhododendrone, Azalien und Lorbeer - Kirschen, Siebolds Äpfel, Kopf - Geißklee, Ranunkelstrauche und andere. Der dendrologische Garten in Wielowieś wurde im Mai 2008 errichtet und zählt schon 78 Pflanzen, die zu 27 Arten gehören. Außer den ästhetischen Vorzügen erfüllen die Garten eine außergewöhnlich wichtige didaktische und erzieherische Rolle. Sie lehren über die Verantwortung für den Zustand der uns umgebenden Umwelt und die Sorge um die Natur.

Die Elemente der landwirtschaftlichen Landschaft können auch in ihrer Vielseitigkeit entzücken, insbesondere in der Zeit des Frühlings mit Landstrichen des blühenden Rapses und des Rasens, und im Sommer mit Feldern des reifenden Getreides.

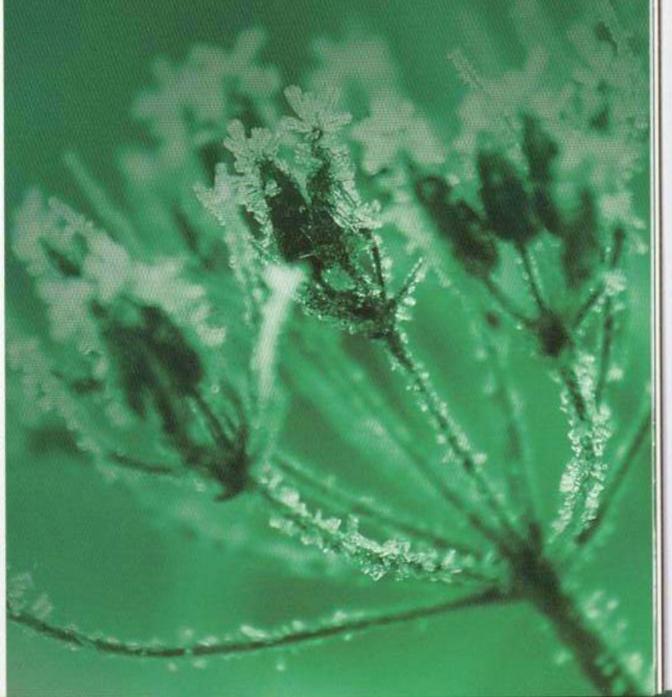

Zimą przyroda zasypia, ale nie znaczy to, że przestaje nas czarować swoimi wdziękami. Nawet w tak surowej porze roku znajdziemy przyciągające uwagę obrazy.

Warto zawędrować w miejsca, które z szumem wiatru dostarczą niezapomnianych wrażeń, choć z pozoru są zwykłe. Zapraszamy.

Im Winter schläft die Natur ein, aber das bedeutet nicht, dass sie uns nicht mehr mit ihrer Schönheit bezaubert. Sogar in so einer kühlen Jahreszeit finden wir Bilder der Natur, die unsere Aufmerksamkeit anziehen.

Es lohnt sich in die Orte zu wandern, die mit dem Rauschen des Windes uns die unvergesslichen Erlebnisse liefern, obwohl sie auf den ersten Blick gewöhnlich erscheinen. Wir laden Sie ein!

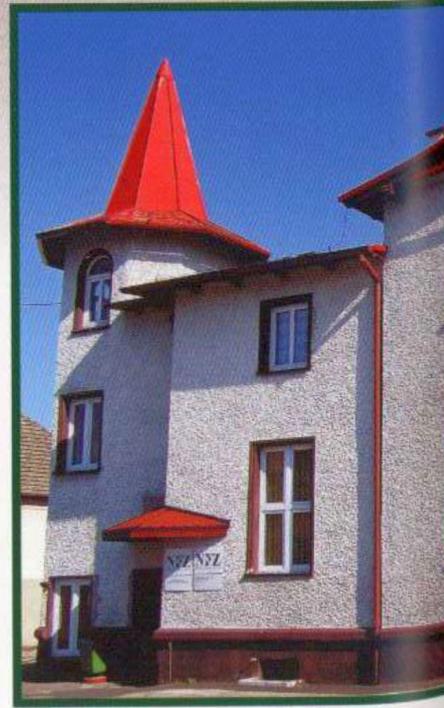
28

1. Pałac w Wielowski - siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej
 Palast in Wielowies - der Hauptsitz der Öffentlichen Gemeindebibliothek

2. Willa w Wielowski
 Villa in Wielowies

3. Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Wielowski
 Die Maria Himmelfahrt Kirche in Wielowies

w tle / in dem Hintergrund
 Pałac w Wielowski - siedziba Urzędu Gminy
 Palast in Wielowies - der Hauptsitz der Gemeindebehörde

Pałac w Wielowski (XVIII w.)

W 1748r. hrabia Verdugo ukończył budowę okazałego pałacu w Wielowski. Obiekt dwukrotnie przebudowywano na początku XX wieku. W skład kompleksu wchodziły także znajdujące się przy budynku pomieszczenia gospodarcze (stajnia, spichlerz, mleczarnia, pomieszczenia dla służby) oraz kuźnia, gorzelnia i gospoda. Ciekawostką jest, w jaki sposób ogrzewano pałac. Wykorzystywano do tego celu gaz uzyskany z obornika – co wówczas zasługiwało na miano innowacyjnego rozwiązania. Przez lata czas odcisnął ślad na budynku i jego wnętrzach. Dzisiaj – po gruntownym remoncie – pałac znowu dumnie zdobi Wielowieś. Obecnie to siedziba Urzędu Gminy oraz Gminnej Biblioteki Publicznej.

Villa i kościół w Wielowski

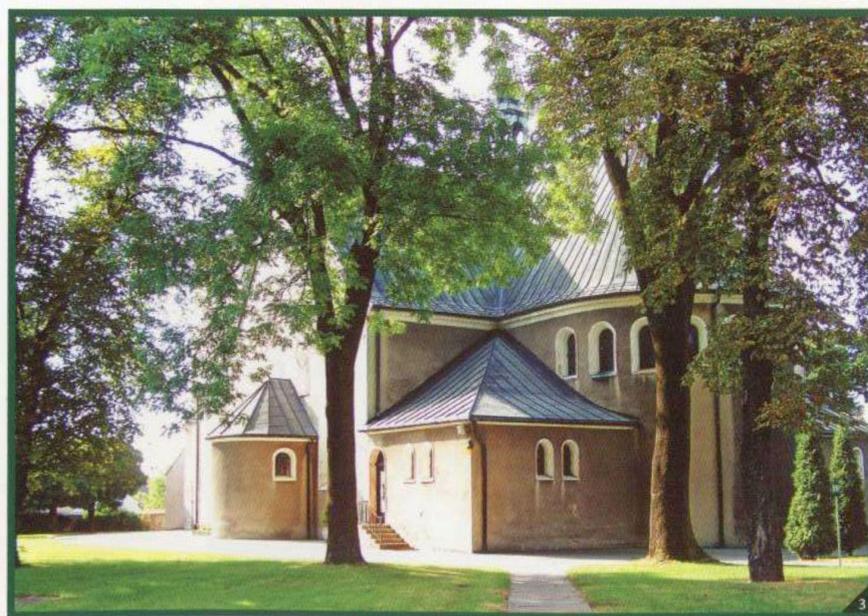
Centrum Wielowski wyraźnie różni się od architektury okolicznych wiosek. Dominuje tu małomiasteczkowy styl budownictwa, który szczególnie widać przy głównej ulicy Wielowski. Jeden z jej końców zamyka kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Wzniesiony w XV wieku został całkowicie przebudowany na początku ubiegłego stulecia. W zamierzonych dziejach wielowiejska parafia sięgała daleko poza Świniowice i Małą Panew.

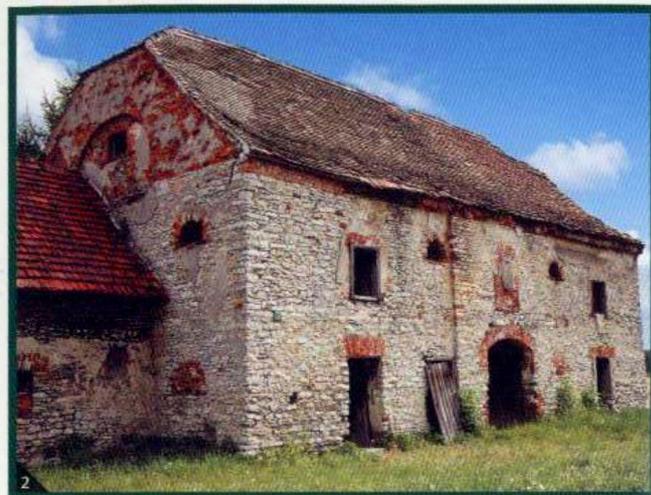
Der Palast in Wielowieś (XVIII Jh.)

1748 hat der Fürst Verdugo den Bau des Vorzeigepalastes in Wielowieś beendet. Am Anfang des XX Jh. wurde das Objekt zweimal umgebaut. Der Komplex setzte sich sowohl aus den Haushaltsräumen (Pferdestall, Speicher, Molkerei, Räume für die Diener), als auch aus einer Schmiede, Brennerie und einem Wirtshaus zusammen, die sich neben dem Gebäude befanden. Eine Seltenheit ist die Art wie der Palast beheizt wurde. Zu diesem Zweck wurde das Gas genutzt, das aus dem Mist gewonnen war – was damals als innovative Lösung angesehen war. Über die Jahre hinterlies die Zeit ihre Spuren auf dem Gebäude und seinen Räumlichkeiten. Heute – nach der gründlichen Renovierung – verziert der Palast stolz das Dorf Wielowieś. Heutzutage befindet sich hier der Hauptsitz der Gemeindebehörde und der Öffentlichen Gemeindebibliothek.

Villa und Kirche in Wielowieś

Das Zentrum von Wielowieś zeichnet sich bedeutend von der Architektur der nahegelegenen Dörfer aus. Es dominiert hier ein Kleinstadtbebauungsstil, der besonders in der Hauptstrasse des Dorfes Wielowieś sichtbar ist. Ein seiner Enden schließt die Maria-Himmelfahrt-Kirche. Die im XV Jh. errichtete Kirche wurde am Anfang des vorigen Jahrhunderts völlig umgebaut. In den alten Zeiten reichte die Pfarre von Wielowieś weit außerhalb Świniowice und Mała Panew.

Kirkut w Wielowsi

W 1755r. król pruski Fryderyk Wielki wyznaczył Wielowieś jako jeden z czterech wiejskich terenów osiedleńczych dla Żydów na Śląsku. Przez blisko dwa wieki pokojowo współżyli oni z katolikami i protestantami, dzięki czemu Wielowieś aż do drugiej wojny światowej była prawdziwie wielokulturową miejscowością. Na tutejszym kirkucie zachowało się około 250 macew. Wśród nich można znaleźć nagrobek Jonatana Blocha – fundatora cmentarza, pierwszego Żyda w Wielowsi, który przybył tutaj z Krakowa.

Spichlerz w Dąbrówce

Na owalnej tablicy fundacyjnej nad otworem bramnym widnieje data 1821. Już blisko dwieście lat stoi w Dąbrówce kamienny, malowniczy, klasycystyczny budynek, który dawniej pełnił rolę spichlerza. Powstał czterdzieści lat po wielkim pożarze wsi w 1778 roku. W pobliżu stał także dwór, którego nie oszczędził jednak ząb czasu.

Kapliczka w Borowianach

Na polach w Borowianach mieści się murowana kapliczka. W porównaniu z innymi w gminie jest dosyć młoda – wybudowana dopiero w XIX wieku. Jej szczególnie charakterystycznym elementem jest wieża na sygnaturkę – czyli mała wieżyczka, którą często spotyka się na dachach kościołów. Umieszcza się w niej najmniejszy z dzwonów.

Kirkut in Wielowieś

1755 hat der preußische König Friedrich der Große das Dorf als ein der vier Ansiedlungslandgebiete für die Juden in Śląsk bestimmt. Über fast zwei Jahrhunderte lebten sie friedlich mit den Katholiken und Protestanten nebeneinander, weswegen bis zum Ausbruch des Zweiten Weltkriegs war es als eine multikulturelle Ortschaft angesehen. Auf dem hiesigen Kirkut (ein jüdischer Friedhof) blieben ca. 250 jüdische Grabsteine (macewa). Unter ihnen kann man den Grabstein von Jonatan Bloch finden – dem Stifter des Friedhofes, dem ersten Juden in Wielowieś, der hier aus Kraków kam.

Speicher in Dąbrówka

Auf der ovalen Tafel über der Toröffnung steht das Datum 1821. Schon fast zweihundert Jahre steht in Dąbrówka ein steinernes, malerisches, klassizistisches Gebäude, das früher die Funktion des Speichers erfüllte. Der Speicher entstand vierzig Jahre nach dem großen Feuerbrand des Dorfes im Jahre 1778. In der Nähe stand auch ein Gutshof, der jedoch die Spuren der vergangenen Zeit trägt.

Kapelle in Borowiany

Auf den Feldern in Borowiany befindet sich eine gemauerte Kapelle. Im Vergleich mit anderen in der Gemeinde ist sie ziemlich neu – gebaut erst im XIX Jh. Ihr charakteristisches Element ist ein Kirchenglöcklein – also ein kleiner Turm, den man oft auf den Dächern der Kirchen sehen kann. Dort wird die kleinste Glocke platziert.

1. Kirkut w Wielowisi
Kirkut in Wielowieś
2. Spichlerz w Dąbrówce
Speicher in Dąbrówka
3. Kapliczka w Borowianach
Kapelle in Borowiany

Pałac i gorzelnia w Świbiu

Z pałacem w Świbiu nierozzerwalnie łączy się nazwisko znanego na tym terenie od XVII w. rodu Collonów. Neogotycki pałac powstał w 1800r. dla ostatniego z rodu – fascynującego się rewolucją przemysłową Filipa Collony. Murowany trzykondygnacyjny pałac otacza park. Zarówno pałac jak i park oraz stojąca obok gorzelnia z początku XX wieku czekają na ponowne czasy świetności.

Kapliczka w Goju

Fenomen kaplicy w Goju trudny jest do uchwycenia. Z jednej strony wszyscy lokalni historycy piszą w opracowaniach o niespecjalnej wartości artystycznej kaplicy i jej wnętrza. Z drugiej strony kaplica jest silnie związana z kultem religijnym mieszkańców gminy i ważnym elementem lokalnej kultury. Wybudowana w 1765 roku, była miejscem, w którym schronienie znajdowali pustelnicy. Później wielokrotnie okradana. W kaplicy umieszczono bowiem skarbonkę, która według źródeł wypełniała się okazałymi datkami. Może to świadczyć o licznych odwiedzinach tego miejsca przez pielgrzymów. Za pielgrzymami nadciągali jednak rabusie. Murowana kaplica przyciąga – również za sprawą malowniczego widoku, który rozpościera się przy niej na okolicę.

Palast und Brennerei in Świbie

Mit dem Palast in Świbie wird unzertrennlich der Name der in diesem Gebiet seit dem XVII Jh. bekannten Familie Collony in Verbindung gebracht. Der neogotische Palast entstand 1800 für den letzten Mitglied der Familie – für den von der industriellen Revolution faszinierten Filip Collony. Ein gemauerter, dreistöckiger Palast wird von einem Park umgeben. Sowohl der Palast als auch der Park und die daneben stehende Brennerei aus dem Anfang des XX Jh. warten auf die nochmaligen Zeiten des Ruhmes.

Kapelle in Goj

Das Phänomen der Kapelle in Goj ist schwer festzuhalten. Einerseits schreiben alle lokalen Historiker in den Bearbeitungen über keinen besonderen künstlerischen Wert der Kapelle und ihrer Innenräume. Andererseits ist die Kapelle stark mit dem religiösen Kult der Gemeindeglieder verbunden und ist ein wichtiges Element der lokalen Kultur. 1765 gebaut, war sie ein Platz an dem die Eremiten ihre Zuflucht gefunden haben. Später war sie mehrmals beraubt. In der Kapelle hat man nämlich eine Sammelbüchse aufgestellt, die gemäß den Quellendokumenten mit großzügigen Spenden gefüllt war. Das kann über die zahlreichen Besuche dieses Ortes durch die Pilger bezeugen. Hinter den Pilgern kamen jedoch die Räuber. Die gemauerte Kapelle zieht an – auch aufgrund der malerischen Aussicht, die sich auf die Gegend verbreitet.

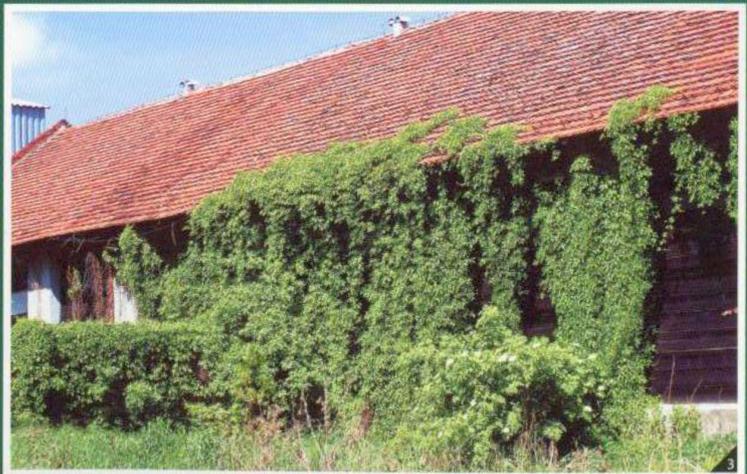
1. Pałac w Świbiu
Der Palast in Świbie

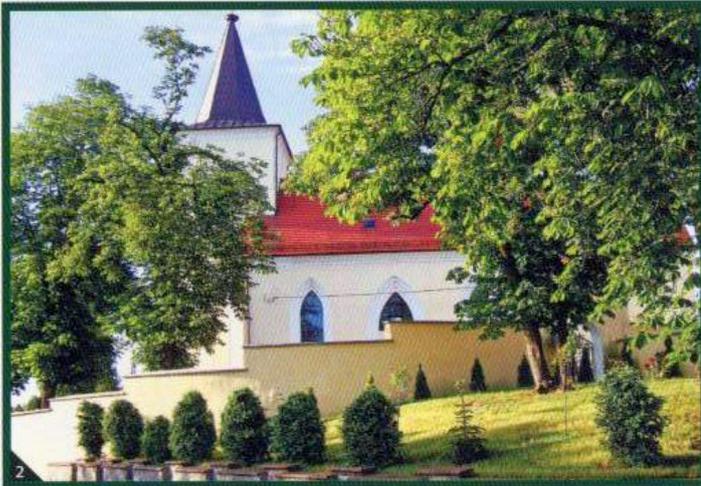
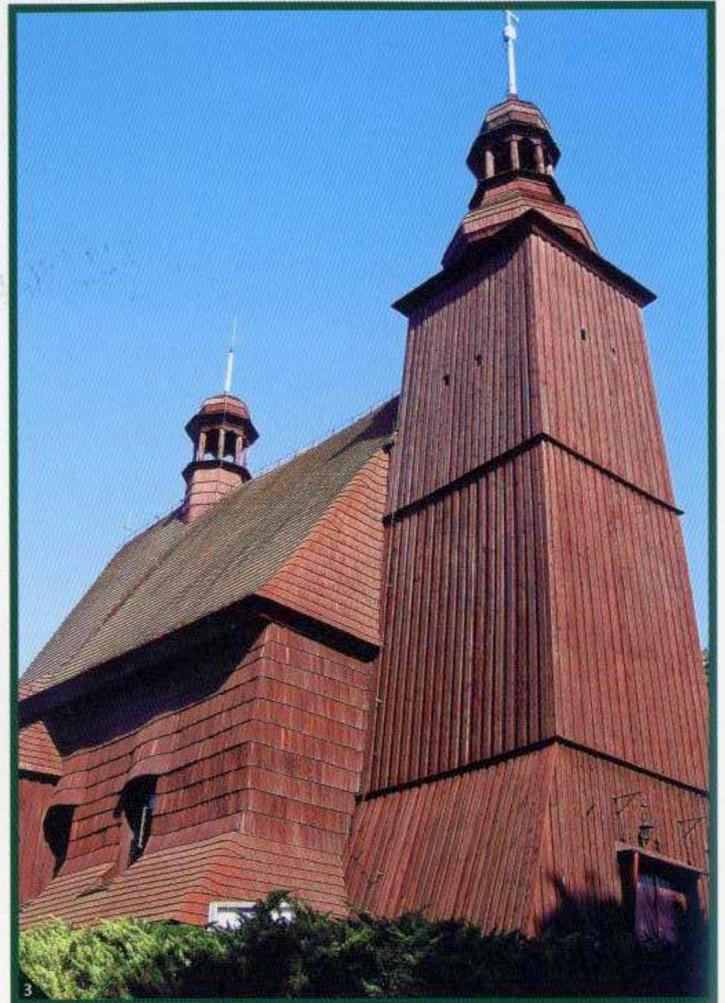
2. Kapliczka w Goju
Die Kapelle in Goj

3. Gorzelnia w Świbiu
Die Brennerei in Świbie

33

Kościół w Sierotach

To najstarszy istniejący kościół na terenie gminy. Wzniesiono go w 1479 roku. Jego historia nie należy do najspokojniejszych. W okresie reformacji przeszedł z rąk katolików do protestantów, potem od protestantów do katolików. W 1700 roku strawił go pożar, kilka lat później przebudowano go a jeszcze później rozbudowano o wieżę kościelną. Stąd właśnie inny widok kościoła ukazuje się oglądającym z przodu a inny z tyłu.

Kirche in Sieroty

Das ist die älteste im Gebiet der Gemeinde existierende Kirche. Sie wurde im Jahre 1479 gebaut. Ihre Geschichte gehört nicht zu den ruhigsten. In der Zeit der Reformation ging sie von den Katholiken zu den Protestanten über. 1700 wurde sie durch ein Feuer niedergebrannt, einige Jahre später wurde sie umgebaut und noch später um den Kirchturm erweitert. Deswegen zeigt sie einen anderen Anblick, wenn man sie von vorne betrachtet und einen anderen von hinten.

Kościół św. Mikołaja w Świbiu

Kościół św. Mikołaja dominuje nad miejscowością swą charakterystyczną wieżą. Trzeba ją było jednak odbudować po tym, jak zawała się w 1828 roku. Murowany późnogotycki kościół został wybudowany w Świbiu około 1500 roku. Wcześniej stał tu kościół drewniany, którego historia sięga końca XIII wieku. Pierwotnie parafia ze Świbia obejmowała także pobliskie Wiśnicze. Z czasem jednak Świbie stało się „mater adiuncta” wobec Wiśnicza – tym mianem określa się kościoły, które z różnych powodów najpierw parafialne spadły do roli filii.

St. Nicolas Kirche in Świbie

Die St. Nicolas Kirche dominiert über die Ortschaft mit ihrem charakteristischen Turm. Er musste aber zuerst wiedergebaut werden, nach dem er im Jahre 1828 zusammenbrach. Gemauerte, spätgotische Kirche wurde in Świbie ungefähr 1500 gebaut. Früher stand hier eine hölzerne Kirche, deren Geschichte an das Ende des XIII Jh. reicht. Ursprünglich umfasste die Pfarre in Świbie auch das nahegelegene Dorf Wiśnicze. Mit der Zeit ist jedoch Świbie „mater adiuncta” – so werden die Kirchen bezeichnet, die aus verschiedenen Gründen zuerst Pfarrkirchen waren, später aber - gegenüber Wiśnicze - zu Filialen degradiert wurden.

Kapliczka słupowa upamiętniająca przemarsz wojsk napoleońskich

Kapliczka słupowa w Gajowicach na skarpie przy drodze, prowadzącej do wsi upamiętnia przemarsz wojsk napoleońskich na tych terenach. Karna i niezwykle barwna armia maszerowała tędy dwa razy – w marszu na Rosję i później przy wielkim odwrócie. Odwrót jednak był bolesny – żołnierze wracali ranni i często wycieńczeni. Część osiedlała się na tych terenach, zrywając z żołnierką. Część zostawała tu na zawsze, umierając na cholera, której epidemia w tym czasie dziesiątkowała Europę.

Die Säulenkapelle die an den Durchmarsch der Napoleonischen Truppen erinnert

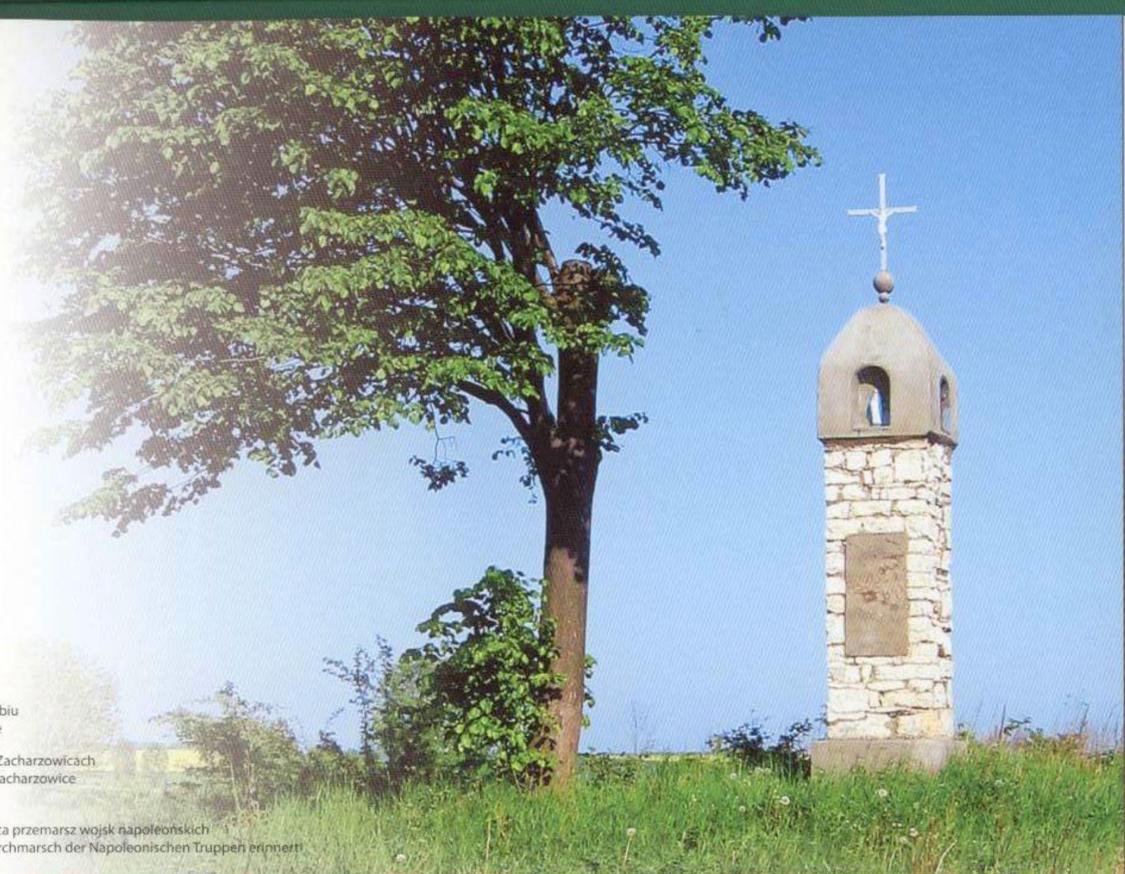
Die Säulenkapelle in Gajowice auf der Böschung am Rande des Weges, der zum Dorf führt, stellt das Andenken an den Durchmarsch der Napoleonischen Truppen in diesen Gebieten dar. Eine gehorsame und einmalig bunte Armee marschierte hier zwei Mal – während des Marsches nach Russland und später bei der großen Rückkehr. Die Rückkehr war jedoch sehr schmerzhaft – die Soldaten kehrten verwundet und oft entkräftet zurück. Ein Teil von ihnen siedelte sich in diesen Gebieten an und brach mit dem Soldatenleben ab. Ein Teil von ihnen blieb hier für immer, nach dem sie aufgrund der Cholera Krankheit – deren Epidemie in dieser Zeit dem ganzen Europa große Verluste beigebracht hatte – gestorben sind.

Kościół św. Wawrzyńca w Zacharowicach

Obecnie istniejący drewniany kościół wybudowany został ok. 1580 roku w miejscu kościółka z ponad dwóch wieków wcześniej. Warto zobaczyć oryginalne szesnastowieczne okucia drzwi. Wewnątrz wzrok przyciąga również oryginalny tryptyk sprzed pół tysiąca lat...

St. Wawrzyniec Kirche in Zacharowitz

Die heutzutage existierende Kirche wurde um das Jahr 1580 an der Stelle der kleinen, über zwei hundert Jahre alten Kirche gebaut. Sehenswert ist der originale, aus dem XVI Jh. stammende Türbeschlag. Im Inneren erfreut sich das Auge des Anblicks des originalen Triptychons aus der Zeit von über halb Tausend Jahren.

- 1, 3. Kościół w Sierotach
Kirche in Sieroty
- 2. Kościół św. Mikołaja w Świbiu
St. Nicolas Kirche in Świbie
- 4. Kościół św. Wawrzyńca w Zacharzowicach
St. Wawrzyniec Kirche in Zacharzowice

w tle / in dem Hintergrund
 Kapliczka słupowa upamiętniająca przemarsz wojsk napoleońskich
 Die Säulenkapelle die an den Durchmarsch der Napoleonischen Truppen erinnert

1. Śląski Katyń
Katyń von Śląsk
2. Dworek Myśliwski w Dąbrowce
Jagdgutshof in Dąbrowka

Śląski Katyń

Jedno z miejsc na terenie dzisiejszego rezerwatu „Hubert” niedaleko Dąbrowki zapisało się w wielowiejskiej historii jako Śląski Katyń. W 1946 roku około 200 mężczyzn – partyzantów i polskich żołnierzy wracających z Zachodu straciło tam życie. UB i NKWD zwiabiło ich do szopy w lesie, po czym stłoczonych wysadziło w powietrze. Dla zatarcia śladów miejsce podpalono. Przez lata ukrywano zbrodnię. Dzisiaj stoi tu Krzyż Pamięci i Pojednania.

Dworek myśliwski w Dąbrowce

Niejasne są korzenie rodziny von Gaschin, której początki owiewa legenda. Wiadomo, że przez lata był to śląski ród magnatów, który władał także pobliskim Toszkiem i Pyskowicami. Jeden z ostatnich jej przedstawicieli – Franciszek von Gaschin wybudował w 1808 roku w Dąbrowce dworek myśliwski, który później przemianowany został na leśniczówkę. Dom skierowany jest na północ, murowany z kamienia i cegły.

Katyń von Śląsk

Einer der Plätze im Gebiet des heutigen Reservats „Hubert” unweit von Dąbrowka hat sich in die Geschichtsbücher von Wielowieś als „Katyń von Śląsk” eingeschrieben. 1946 ungefähr 200 Männer – Partisanen und polnische Soldaten, die vom Westen zurückkehrten, verloren dort ihr Leben. UB (kommunistische Sicherheitsbehörde) und NKWD (russischer Sicherheitsdienst) haben sie in die Scheune im Wald gelockt und danach zusammengepfercht wurden sie in die Luft gejagt. Um die Spuren zu verwischen wurde das Platz in Brand gesetzt. Über die Jahre wurde der Mord verborgen. Heute steht hier ein Kreuz des Andenkens und der Versöhnung.

Jagdgutshof in Dąbrowka

Die Wurzel der Familie von Gaschin sind unklar und ihre Anfänge werden von den Legenden verhüllt. Man weiß nur, dass es über die Jahre eine Magnatensippschaft aus Śląsk war, die auch die nahgelegenen Toszek und Pyskowice regierte. Einer ihrer letzten Vertreter – Franciszek von Gaschin - baute 1808 in Dąbrowka einen Jagdgutshof, der später für ein Forsthaus umbenannt wurde. Das Haus ist in Richtung Norden gerichtet, er ist aus dem Stein und Ziegel gemauert.

38

3

Wykopaliska archeologiczne w Świbiu

Cmentarzysko w Świbiu jest jednym z ciekawszych stanowisk znajdujących się na obszarze Górnego Śląska. Reprezentuje ono schyłkową, halsztacką fazę kultury lużyckiej, trwającej na obszarze Polski przez prawie całą epokę brązu i wczesną epokę żelaza (700-400 lat p.n.e.). W trakcie 30-letnich prac wykopaliskowych odkopano rozległy cmentarz usytuowany na piaszczystej wydmy o wielkości około 1 hektara. W sumie odsłonięto 576 pochówków szkieletowych i ciałopalnych. Do większości grobów składano wyposażenie, głównie w postaci naczyń, rzadziej wyrobów metalowych. Skala pozyskanych materiałów, a także ich różnorodność czyni to cmentarzysko unikatowym wśród dostępnych na Górnym Śląsku.

Archäologische Ausgrabungen in Świbie

Der Friedhof in Świbie ist eine der interessantesten Stellen, die sich im Gebiet von Górný Śląsk befinden. Er repräsentiert die zu Ende gehende Hallstatt - Phase der Kultur von Lausitz, die im Gebiet Polens über fast die ganze Bronzezeit und frühe Eisenzeit (700 – 400 v. Ch.) dauerte.

Während der 30 Jahre dauernden Ausgrabungsarbeiten hat man einen breiten, auf einer Sanddüne mit der Fläche von ca. 1 Ha situierten Friedhof ausgegraben. Insgesamt wurden 576 Skelettgrabstätten und Gräber mit verbrannten Leichen enthüllt. In die größeren Gräber hat man die Ausstattung, hauptsächlich in Form von Gefäßen, seltener in Form von Metallerzeugnissen beigelegt. Der Ausmaß der gefundenen Materialien, so wie deren Vielfältigkeit macht diesen Friedhof einmalig unter denjenigen die in Górný Śląsk zugänglich sind.

1. Wykopaliska archeologiczne w Świbiu
Archäologische Ausgrabungen in Świbie

2. Grób szkieletowy. Widoczna ciemnobrunatna jama w obstawie kamiennej ułożonej w skupiskach wzdłuż dłuższych boków oraz typowe wyposażenie w postaci ceramiki naczyniowej sytuowane w północnej części, ponad głową zmarłego.

Das Skelettgrab. Die sichtbare, dunkelbraune Grube in einer Berahmung aus Steinen, die in Ansammlungen entlang der längeren Seiten verlegt sind als auch typische Ausstattung in Form von Gefäßkeramik, die im nördlichen Teil, über dem Kopf des verstorbenen situiert ist.

3. Szpile o różnych zakończeniach główek, bransolety i nagolenniki wykonane z brązu i żelaza są klasycznymi ozdobami spotykanymi na cmentarzyskach kultury lużyckiej. Brązowa zapinka harfowata i paciorki szklane to importy z terenów pannońskich oraz ze wschodniej części basenu Morza Śródziemnomorskiego.

Nadeln mit verschiedenen Enden der Köpfe, Armbänder und Schienbeinschützer angefertigt aus Bronze und Eisen sind die klassischen Verzierungen, die auf den Friedhöfen der Lausitzkultur anzutreffen sind. Eine Bronzefrosche, harfenförmig und Glasperlen das sind die Importwaren aus den pannonischen Gebieten und aus dem östlichen Teil des Mittelmeers.

4. Wyroby ceramiczne charakterystyczne dla kultury lużyckiej na Górnym Śląsku: garnek nakryty plackiem, naczynie wazowate, czerpak oraz rzadko spotykane naczynko piętrowe.

Die Keramikerzeugnisse charakteristisch für die Lausitzkultur in Górný Śląsk: ein mit einem Fladen bedeckter Topf, ein Vasegefäß, Schöpfbecher und selten vorkommendes Stockgefäß.

